

Martılar ve 'kadın'

Solmaz Kamuran 07.03.2012

 Martılar ve 'kadın' Martılar, İstanbul'da sahillerin coğrafyası insan eliyle değiştirildiğinden bu yana kayalıkları, kumsalları kargalara bırakıp çatıları mesken tutar oldular. Son birkaç yıldır onları merakla izlerken bayağı bilgi edindim haklarında, hatta gülmeyin ama martı dilini kısmen söktüğümü bile söyleyebilirim. Keskin bir çığlıkla tok bir ga-ga-gak arasındaki farkı artık anlayabiliyorum.

Her ne kadar gökyüzünde özgürce bir başlarına kanat çırparsalar da kesinlikle koloniler halinde yaşıyor martılar, birbirlerine doğrudan yardım edemeseler de tehlike ânında hemen toplanıyorlar. Geçenlerde bir tanesinin perdeli ayağı önümüzdeki çatıyı çevreleyen tellere takılınca nasıl bir kıyamet koptu bilemezsiniz, zavallı bayağı bir çırpındı, diğerleri de acı acı bağırıyordu onun çevresinde deliler gibi dönerken. Az kaldı gagalanmayı göze alarak bizden bir kademe aşağıdaki bitişik dama atacaktım kendimi, neyse ki sakar martı kendini kurtarmayı becerdi.

Martılarla ilgili en ilginç gözlemlerim onların üreme dönemlerine ait. İlkbahar başında havalar ister ınsın ister ısınmasın genetik bir emirle çiftler biraraya geliyor, belki yanılıyorum ama ben onların hep aynı çiftler olduğunu sanıyorum. İşte bu bembeyaz tüylü, turuncu gagalı yetişkinler her yıl çatılarda buluşup önce ortalığı gözden geçiriyorlar ve her şeyin yolunda olduğuna kanaat getirince başlıyorlar danslarını yapmaya. Gagalar ahenkle birbirine vuruluyor, koca kanatlar karşılıklı yelpazeleniyor, resmen ilan-ı aşk ediliyor.

Birkaç gün sonra bakıyorsunuz martılar baca dibinde korunaklı bir yere çerçöp taşımakta, yuvaya döndürmeye çalışıyorlar besbelli sahillerdeki kayalıklara hiç benzemeyen bu yabancı mekânı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zihnimin patikalarında dolaşırken

Solmaz Kamuran 14.03.2012

Uzunca bir süredir sabahları, apartman dairelerinin kapı tokmaklarına plastik torbalar içinde bırakılmış gazeteler ve ekmekler içeri alınmayı beklerken evden çıkıp kendimi تنها sokaklara atıyorum ve yürüyorum, yürüyorum, yürüyorum...

Göztepe'nin, Erenköy'ün yapılarının neredeyse tamamı değişmiş olsa da aşinası olduğum birkaç ağaç neyse ki hâlâ duruyor, sessizce selamlaşıyorum onlarla, "umarım beni hatırladınız," diyorum, "ben sizleri hiç unutmadım".

Sokaklar sessiz, sokaklar ıssız oluyor, kendi ayak seslerimin tıptırılarını dinleyerek ilerliyorum; arada başları eşarplı, çantaları eski, solgun renkte pardösüler giymiş kadınlara rastlıyorum, "ev temizliğine gidiyor olmalılar," diye düşünüyorum. Yüzlerine yeni bir güne başlamanın zerre kadar sevinci yansımayan, yorgun, bıkkın, kaygılı ve umutsuz kadınlar...

Çöp kutularının tepelerinde, bahçe duvarlarında, kapı önü paspaslarında hava soğuksa büzüşmüş, güneşliyse gerinen kediler görüyorum ve aklımdan kedi olmanın insan olmaktan daha iyi olup olmadığı sorusu geçiyor.

Bağdat Caddesi'ne indiğimde hayat hızlanmış oluyor, ama mağazalar hâlâ kapalı, sadece acele adımlarla işlerine yetişmeye çalışanlar var ortalıkta. Kırmızı ışıktaki tanımadığım insanlarla karşılıklı durup birbirimizi gerçekte görmeden hatta fark etmeden bekliyoruz. Hayatımızdan kaybolan saniyeleri acımasızca işaret eden rakamlara sabırsızlık içinde bakıyoruz, bir daha geri gelmeyecek anları hiç mi hiç düşünmeden ve sonra yeşil yanınca robotlar gibi hızla yürüyüp kaldırım değiştiriyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adonis çiçekleri ve Newroz ateşi

Solmaz Kamuran 21.03.2012

Ne kadar güzel bir mevsimdir ilkbahar... Cemrelerle birlikte şubat sonuna doğru ilk işaretlerini verir, kışın yapraklarından soyunan ağaçlarda bir uyanış başlar ve milyonlarca tomurcukla donanıverir dallar, sarılı beyazlı papatyalar, mor ballıbabalar kaplar her yanı, kuşlar daha bir coşarak öter.

En karamsar gönüllerde bile tatlı bir kıpırtı uyanır, hoş bir heyecan... Boşuna değildir çoğu aşkın ateşinin ilkbaharla alevlenivermesi... Hayatın kendini coşkuyla yenilemesinin dışında kalabilir mi hiç insan.

Asırlardır baharın gelişini kutluyor dünya, herkes kendine özgü bir üslupla, ama ortak bir sevinçle... Efsanelerle süslü bu kutlamalar genellikle gece ve gündüzün birbirine denk olduğu 21 marta rastlıyor. Güneş, ışığını kıskanmadan iki yarımküre arasında eşit olarak paylaşıyor bugün.

Işığın eşit paylaşılması bana evrenin en güzel mesajı gibi geliyor. Işık ve eşitlik, barış ve sevgi...

Kökleri binlerce yıl geriye giden ne kadar çok efsane var baharla ilgili. Orta Asya'dan başlayarak batıya doğru ilerlerken 21 marta hep "Newroz" kelimesi eşlik ediyor. Kelimenin aslı eski Farsçadan geliyormuş, yeni gün, yeni ışık demekmiş.

Genellikle tabiatın tazelenmesiyle özdeşleşen bu şenlik Kürtler için biraz daha farklı bir anlam taşıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir avuç misket

Solmaz Kamuran 04.04.2012

Sadece insanların değil evlerin de kaderleri olduğuna inananlardanım. Karşı apartmanın en üst katında bir yıldan fazla oturan olmadı yıllardır, gelip giden insanlarla birlikte perdeler, avizeler, balkonlardaki masalar, sandalyeler durmadan değişiyor. Oysa diğer dairelerde oturanlar sanki kök salmışlar, her şey ama her şey aynı.

Taşınanlara baktıkça çocukken yaşadığımız apartmanın 11 numaralı dairesini hatırlıyorum. Neredeyse her yıl boyanır, allanıp pullanır ve yeni sahibini beklerdi ve hevesle gelen yeni sahip de geldiği gibi giderdi.

Hepsini hatırlamasam da bazıları hâlâ aklımda. Genç bir kızı olan şair hanım mesela; yemyeşil gözleriyle aynı renk far sürerdi gözkapaklarına, dudakları hep rujluydu, birkaç defa evlenip ayrılmıştı, sonuncusu ile pek az birlikte olabilmişlerdi, adam erkenden ölmüştü. "Ah," derdi, "ah, birbirimizi ne çok sevmiştik... Keşke yeniden o aşkı tadabilsem, yeniden içim kaynasa, heyecanla dolsa..." O böyle konuşunca kızı hemen odadan çıkıp giderdi, annesinin sönmek bilmeyen aşk ateşinden rahatsız olduğu belliydi. Sadece o değil apartmandaki diğer komşular da bundan hoşnut değildi, özellikle de kadınlar, herkes birer birer elini ayağını çekti 11 numaradan ve zaten şair hanım da bir süre sonra taşınıp gitti.

Yaşlı bir karı koca geldi ardından, hani derler ya "İstanbul beyefendisi" işte tam öyle biriydi adam, karısı da zarif, ince, ürkek tavırlı bir kadın. Beyefendi ister takım elbiseli, ister robdöşambırlı olsun fularsız dolaşmıyordu, beyaz saçları özenle arkaya taralıydı, arada bir puro yakardı balkonda. Bizim emekli diplomat şıktı, havalıydı ama doğrusu karısına karşı pek de kibar değildi. Kadıncağız o yaşında koşturup duruyordu kocasının bitip tükenmez isteklerini yerine getirmek için, durmadan azarlanması da cabası.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eflatun rüzgâr

Solmaz Kamuran 11.04.2012

Bazen olmadık bir anda karanlığın içinde uyanıyorum, yalnızlığı en yalın haliyle hissederek, ürpermeden, ürkmeden, onunla bütünleşerek. Gecenin seslerini duymaya çalışıyorum, saatin kaç olduğunu anlamam mümkün değil. Gözlerimi açmamla kapamam arasında bir fark olmuyor ama yine de açık tutuyorum onları. Zifir rengi tavana bakıyorum ve başka renkleri hayal ediyorum...

Sonra yavaşça dışarı çıkıyorum terliklerimi giyip, üstümdeki sabahlığa sıkıca sarınıyorum, kendimi ıssız, karanlık sokaklara bırakıyorum.

Bizim sokakta kimseler olmuyor, sadece köşedeki çöp bidonunun üstünde bir kara kedi. Yanıma sokuluyor, bacaklarıma sürtünüyor, benimle yürümeye başlıyor. Tekel bayiinin tabelasının rengârenk ışıkları yanıp sönüyor ama kapalı, akşamcılar çoktan sızmış.

Evlere bakıyorum, herkes derin uykularda, arada tek bir ışık oluyor, sarı bir leke gibi. Bir kadın gidip geliyor bir pencerenin önünde. Hangi mutlu insan bu karanlıkta o odayı aydınlatır, merak ediyorum. Neden yatmadın sen hâlâ, diye soruyorum iç sesimle, ya da neden kalktın gecenin bu saatinde... Az sonra ışık kapanıyor, sanki beni duydu, kara kediyle beraber yürüyoruz gecenin çitirtılarının arasında.

Bir polis arabası geçiyor yanımdan, onlar beni görmüyor ama ben onları görüyorum, ön koltukta oturan memur kocaman ağzını açmış esniyor, arka koltuktakinin kafası yana düşmüş, gözkapakları titriyor, rüyasını merak ediyorum. Kırmızı ışığı takmadan geçip gidiyor araba...

Bu sessiz, bu sakin, bu güvenli mahallelerden uzaklara gitmek istiyorum ben, şehrin benim gibi uyanık kalanlarının yanına.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir yuva yetmez mi

Solmaz Kamuran 18.04.2012

Anadolu Kavağı'na doğru gidiyoruz bir ilkbahar günü, güneş parlak ama yakmayan ışıklarını cömertçe sunmuş hepimize, masmavi gökyüzünde pamuk helvası misali tel tel beyaz bulutlar, meşelere sarılmış yabani sarmaşıklar gölgeli ağaç diplerinden yukarıdaki ışığa koşuyor, neredeyse gözümüzle görebileceğimiz kımıldılarını taze sürgünlerin... Bembeyaz çiçeklerle donanmış çakalerikleri dev çınarlar ve yuvalarında cıvıldaayan kuşlar...

Düşünüyorum...

Bir yuva neden biz insanlara da yetmiyor. Bir yuvadan daha fazlası aslında neye yarıyor. Bir yuvadan daha fazlası beladan başka ne getiriyor...

"Burası senin orası benim; hayır, burası benim, orası senin..."

Ormanın içinde ilerlerken yol kenarlarında küçük piknik alanları, insanın genzini yakan odun ateşlerinin tütsüsü, tezgâhlara yayılmış taze meyve ve sebzeler, başörtülerinin uçlarını kulaklarının arkasına atmış güler yüzlü satıcı kadınlar... Kıkırdayan kızlar, birbirlerini kovalayan yaramaz oğlan çocukları...

Ağaç diplerine park etmiş arabalar, birkaç adam biralarını koymuşlar motor kapağının üstüne, demleniyorlar, suskunlar... Tıpkı baktıkları deniz gibi...

Düşünüyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başkası...

Solmaz Kamuran 25.04.2012

Yakut Hanım, anneannemin çok eski bir dostuydu, Edirne'nin Kaleiçi mahallesinde yan yana evlerde oturmuşlar, kocaları meyhane arkadaşıymış, bir yığın anı paylaşmışlar acı tatlı, beraber büyütmüşler çocuklarını, birlikte ağlayıp gülmüşler yıllarca ama sonra yollar ayrılmış. Yakut Hanım dul kalınca çocuklarını alıp uzak akrabalarının yanına, Ankara'ya taşınmış ve dördünü de onca zorluğa rağmen okutup meslek sahibi etmiş.

Eğer o ilkbahar sabahı babam yazıhanesine giderken anneme çocuksu bir şımarıklıkla "akşama ille de kapama isterim" diye tutturmasa hayatımın en sarsıcı tokatlarından birinden yoksun kalacaktım ve kimbilir "başkası"nı ne zaman, nerede tanıyacaktım...

Annem, taze soğan, dereotu, marul ve tabii kapamalık kuzu eti almak için bizleri okula yolladıktan sonra Kadıköy'e inmiş. O cıvıl cıvıl çarşıda dükkân dükkân, tezgâh tezgâh ince eleme sık dokuya dolaşırken de biri

arkasından seslenmiş, dönüp bakmış, "Aa, o da ne, Yakut Hanım'ın kızlarının en büyüğü..." Sarmaş dolaş olmuşlar, gözler dolmuş, eski günlerin eskimeyen anıları dökülüvermiş zihinlerin, kalplerin sararmış bohçalarından.

Yakut Hanım bir süredir İstanbul'daymış, müzmin bekâr kızıyla oturmak istemiyormuş ve şimdi uygun bir semtte, uygun fiyatla ona bir ev almak istiyorlarmış. Tesadüf bu ya, o sıralar bizim alt kat yine satılık... Annem hemen orayı önermiş, "Ben araya girerim," demiş, telefonlar, adresler alınıp verilmiş, randevulaşılmış.

Alım satımın gerçekleşmesi bir hafta bile sürmedi, Yakut Hanım artık yeni komşumuz olacaktı. Ev çarçabuk ele alındı, çerçeveler bembeyaz yağlıboya ile boyandı, duvarlar badana edildi, parkeler cilalandı, su ve elektrik tesisatı yenilendi ve Yakut Hanım kendi gibi yaşlı ama tertemiz eşyalarıyla bizim alt kata taşındı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dumanlı meydanlarda kaybolan ayakkabı tekleri...

Solmaz Kamuran 02.05.2012

Dumanlı meydanlarda kaybolan ayakkabı tekleri... 1977 yılında kafasını dünyayı düzeltmeye takmış, buna yürekten inanmış ve hatta bu uğurda her şeyi göze almış gencecik, gözükara bir kızdım, öyle ki 1 Mayıs sabahı hiç kimseyi takmadan, henüz bir yaşına bile basmamış bebeğimi evde bırakarak kendimi yollara atmıştım. Sadece ben mi, bebeğin babası, teyzesi, amcası, halası, dayısı ve herkesin her tanıdığı, yoldaşı da yanımdaydı. Hepimiz Taksim'e gidiyorduk, heyecanla, sevinçle, coşkuyla... Bu ters düzeni değiştirecek, bütün haksızlıklara bir son verecektik. Korku nedir bilmiyorduk ve daha pek çok başka şeyi daha... Kalleşliği, zalimliği, acımasızlığı, ahlaksızlığı bilmiyorduk... Ölümü de...

Buluşma noktamız Beşiktaş'tı, daha sabahın erken saatlerinde dolmuştu ortalık, hava mevsime göre serindi, ama içlerimiz sıcacıktı. Pankartlar paylaşıldı, sloganlar atılıyor, halaylar çekiliyor, türküler, marşlar söyleniyordu. Yavaş yavaş "ben" olmaktan çıkıyor ve "biz"in somut bir parçası oluyordum ve bu benim başımı delice döndürüyordu. 1 Mayıs diğer mitinglerden çok farklıydı, bambaşka bir heyecandı. Zaman ilerledikçe kalabalığın arasında bazı gergin cümleler dolaşmaya başladı, filanca grup çatışma çıkaracaktı, falanca grup silahlıymış... "Arkadaşlar provokasyona gelmeyelim, bayramımızı yakışır şekilde kutlayalım..."

Ve sonra sıraya girip Dolmabahçe'ye doğru yürümeye başladık, bizim gruba slogan attıran arkadaş nasıl da coşturuyordu hepimizi. Gümüşsuyu'ndan Taksim'e çıkarken yanımıza bir kadın takıldı, kısa süre önce büyük oğlu alçakça öldürülmüş yüreği yaralı bir anneydi, küçük oğlu bizim dernektendi, ona yalvarıyordu, "Haydi uşşığım, yeter, gel benimle eve."

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlk bisiklet ilk aşk gibiydi...

Solmaz Kamuran 09.05.2012

Bir zamanlar Göztepe, tek katlı villalar, kimi beyaz kimi aşıboyalı köşkler ve yeni yetme dört katlı binaların bol çamlı, erikli, atkestaneli, şeftalili bahçelerin içinde kaybolduğu bir yerdi. Baharda çiçekler açar ve ağaçların, çamların taze sürgünleri canlı renkleriyle yarışırdu onlarla; taflanlar krem rengi tomurcuklanırdı, güllerinkilerse şarap koyuluğundaydı...

Akasyaların gölgelerinde uzanan sokakların köşelerinde, leylakların morsalkımlarla kucaklaştığı duvar diplerinde kanı kaynayan delikanlılar birikirdi. Bisikletleri karmakarışık birarada, gidonları sarmaş dolaş, pedalları sırt sırta, omuz omuza...

12 yaşımıdaydım ve en çok istediğim şey bir bisikletti. Bisiklet özgürlüktü, kanatsız uçabilmekti ve benim bir bisikletim yoktu. Aslında mahalledeki kızların pek çoğunun yoktu, olsa olsa üç beş kişinin, o kadar. Onlar akşamüstleri peşlerinde bir yığın bisikletli delikanlı fır dönerken nazlı nazlı dolanırlardı yollarda, bir sağa bir sola... Ve bizler de kedi ciğere bakar gibi iç çekerek bir kenardan onları seyrederdik. İçlerinden biri dışında bisikletini değil ödünç vermek arkasına bindiren bile yoktu, sadece Buket...

Bir gün mahallede bir haber dolaştı, hem de ne harika bir haber. Buket o öğleden sonra evlerinin yan tarafındaki arsada herkesi sırayla bisiklete bindirecekti, annesiyle babası tatile gitmişti. Ben de davetliydim müthiş partiye, bisiklete binecektim. Annemden izin alır almaz basamakları üçer beşer atlayarak kendimi dışarı attım, sokağın diğer ucundan "dondurmam kaymak" diye bağırıp çanını çala çala gelen dondurmacıya bile aldirmayarak arsanın yolunu tuttum. Başka zaman olsa onun yaklaşmasını beklemeden ben ona doğru koşardım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Farklı bir arkadaş

Solmaz Kamuran 23.05.2012

Saçlarımız, yüzlerimiz, boylarımız birbirine benzemese de gri formalarımızla zorla birbirimize benzetilmeye çalışıldığımız yıllardı. Okula kızların kabul edilmesi çok yeni bir uygulamaydı. Başlangıçta bir avuç kız, bayrak törenlerinde erkeklerin önünde ip gibi dizilirdik, üzerimizde bir yığın göz... Sonra sayımız arttı ve aralarına karıştık. Yine de en azından ben mezun olana kadar okuldaki erkek egemen yaşam biçimi fazla değişmedi, biz onları ne kadar etkiledik bilemiyorum ama bizim onlardan bir hayli etkilendiğimiz bir gerçek. Aramızda bıçkın delikanlı tavırlarını benimseyenler az değildi; bunun nedeni sanıyorum erkeklige değil, erkek özgürlüğüne duyulan imrenmeydi. Sonra kadınlığın hoşluklarıyla tanıştık, kendimizce inceldik, kibarlaştık, güzelleştik. Yasaklara rağmen kirpiklerde rimeller, dudaklarda parlaticılar, tırnaklarda ojeler ve topuklu pabuçlar... Kız kıza gezmenin yerini çay bahçesi muhabbetleri, erkek arkadaşla gidilen sinemalar ya da sahil yürüyüşleri almaya başlamıştı.

İşte tam bu dönemde içimizden biri farklılaştı. Hormonların eline esir düştüğümüz günlerdi, akıl fikir süste püste, çaktırmadan ya da alenen oğlan çocukların dikkatini çekmekte ve biz saçlarımızı uzatırken bu arkadaşımız saçlarını "Amerika'da yeni moda bu," diyerek tas gibi kestirdi. Makyaj malzemelerinin en pahalılarını taşırdı çantasında ama hiçbirini kullanmıyor "Alerjim var," deyip cömertçe bunları bizimle paylaşıyordu. Oğlan çocuklarla itişiyor, onlara masa tenisinde, koşuda meydan okuyordu, futbola da meraklıydı; kapıları tekmeyle açıyor, beklenmedik şakalarla kızları korkutmaktan zevk alıyordu.

Bazı günler okuldan birlikte çıkıp yürürdük. Çantasında daima birkaç İngilizce dergi bulunurdu ve bir paket de Amerikan sigarası, yolda yürürken bile sigara içerdi. Bu, o günler için bayağı sıra dışı bir hareketti. Fıkra anlatmayı sever, anlatırken de kahkahalarla gülerdi, sesi kalıncaydı.

Ailenin tek çocuğuydu, bolca harçlık aldığı belliydi, bayağı sosyetikler galiba, diye düşünürdüm. Sonra bir gün garip bir olay oldu. Yine konuşarak yürüyorduk ki birden susup sigarasını telaşla yere attı. Karşımızda muhafazakâr giyimli bir kadın vardı. Arkadaşım "Annem" dedi mahcup bir sesle. Doğrusu çok üzerinde durmadım bu olayın, sadece onun annesine hiç mi hiç benzemediğini düşündüm Gerçekten de benzemiyorlardı ve bu benzemeyiş arkadaşımın canını sıkıyordu. Bir veli görüşme gününde onları tartışırken gördüm, boyu uzamış annesini geçmişti, parmağını tehditkâr bir şekilde kadına doğru sallarken, "Bir daha buraya gelmeyeceksin," diyordu.

Son sınıfta üniversite sınavı heyecanıyla birbirimizle daha az ilgilenir olmuştuk. Ben kursa gitmeyenlerdendim, o gidiyordu, görüşemiyorduk. Bir gün bizim sokakta rastlaştık, "Kendime burada bir ev tuttum," dedi, sanki bu çok normal bir şeymiş gibiydi tonlaması. O günden sonra sabahları birlikte gittik okula, bana inanılmaz şeyler anlatıyor, bambaşka bir dünyadan söz ediyordu; içkiler, danslar, partiler... İçimde soru işaretleri kıpırdansa da ona inanıyordum, tek başına yaşayabildiğine göre bunları da yapabiliirdi.

Sınav günü yaklaşıyordu, heyecanlıydık, ben sakinleşmek için tek başıma dolaşıyordum. Bir akşamüstü eve dönerken onu gördüm; kaldırım kenarına çökmüş, gömleğinin kolları sıvalı, ağzının kenarında sigarası bisikletini tamir ediyordu. Yanında solüsyonlar, lastik parçaları, zımparalar ve içi sarı, köpüklü bir sıvıyla dolu büyük bir bardak. Hemen başladı yeni sevgilisini anlatmaya, ballandırıyor da ballandırıyor, öpüşmüşlerdi. Şapşal gibi oturuyordum yanında, bardağı uzattı, "İster misin, votka bira." Güpegündüz yol kenarında, feleğin çemberinden geçmiş gemici edasıyla sigara tütürüp içki içiyordu. Anlattıkları, yaptıkları kafamı karıştırmıştı, "Sağ ol, ben gidip test çözeceğim," dedim. "Akşam gel, kurstakilerden veririm sana," diye bağırdı arkamdan.

Harikaydı evi, duvarlarda posterler, yerlerde minderler, plaklar, kitaplar, dergiler... O anlatıyor ben ağzım bir karış açık dinliyorum. Yarım saat oldu olmadı kapı çalındı, gelen annemdi, telaşlı bir sesle "Baban seni çağırıyor hemen," dedi. Sinir olmuştum, kendimi çok küçük düşmüş hissediyordum; arkadaşım tek başına ev tutup oturuyor, bense onu ziyaret bile edemiyordum.

Dışarı çıkar çıkmaz patladım, "Rezil ettin beni, ne oluyor?" "O kızla samimi olmanı istemiyorum, hepsi bu. Zaten kız mı erkek mi belli değil."

Koşarak eve gittim ve kendimi yüzükoyun yatağıma attım, anneme sayıp duruyordum; beri yandan içimde incecik bir şüphe kıpırdamaya başlamıştı, acaba mı? Yok canım, saçmaydı bu, deli saçması..."

Sınav günü geldi çattı, arkasından sonuçları aldık, kayıtlarımızı yaptırarak, her birimiz bir yana dağıldık. Bu arada o taşınmıştı, nereye gittiğini, ne yaptığını kimse bilmiyordu. Sonunda hafızamda silikleşip kaybolmaya yüz tuttu ta ki bir gün annem, "Bil bakalım yolda kime rastladım? Çok şaşıracaksın, çok..." diyene kadar. Erkek kıyafetinde olmasına rağmen hemen tanımıştı onu, konuşmuşlardı; yurtdışında ameliyat olmuştu, doğuştan çift cinsiyetli olduğu geç anlaşılmıştı, şimdi hayatından memnundu, bana selamlarını göndermişti.

Onu yıllar sonra vapurda gördüm, yanında hoş bir kız vardı, sarmaş dolaştılar. Bir an göz göze geldik, başını çevirdi, kalkıp yerimi değiştirdim. İnerken arkasından baktım, kızken erkeksiydi, şimdi de bir parça kadınımsı görünüyordu, ama galiba mutluydu. Ve biz onun bu mutluluk uğruna ne acılar çektiğini, ne mücadeleler verdiğini bilmiyorduk. Farklı olmanın bedeli ne büyüktü.

Zalimlerin merhametine muhtaç olmak...

Solmaz Kamuran 30.05.2012

Bir tarihte evladını kaybetmiş bir anne bana gözyaşları içinde yaşadıklarını anlatırken şöyle demişti, "O gece taziye gelen akrabalar sonunda uykuya daldılar, evi korkunç bir sessizlik sarmıştı, bir tek ben uyumuyordum ve içimden kalkıp her şeyi, herkesi yok etmek geliyordu, bir bidon benzin döküp yakmak şu dünyayı... Madem benim oğlum gitmişti..."

Ne kadar anlamaya çalışsanız da tam olarak anlayamazsınız sevdiği birinin öldürülmesi acısını yaşamış olanları...

Her ölüm acıdır elbette, yeri doldurulamaz, unutulmaz, ama eğer ona biri bilerek kıydıysa o acıya başka duygular da katılır, öfke, isyan ve hatta kin... Sizden çalınan sesi kulağınızdadır, sizden çalınan kokusu burnunuzda... Elinizi tutan parmaklarının hafif ağırlığını hep hissedersiniz... Ve kendi parmaklarınızın onun saçları arasında dolaşmasını...

Başka ölümlerdeki gibi zamanla kötü anılar silinip yerini sararmış bir fotoğraftaki gülümsemeye bırakmaz; onu düşündükçe içinize bir kor düşer ve hemen bir yangına dönüşür alevler. Ona nasıl kıydılar, diye ağlamak istersiniz, kurumuştur gözpınarlarınız, ona kıyanlara belalar okursunuz, ona kıyanları kendi ellerinizle parçalamak istersiniz, o da yetmez, durulmaz içinizdeki kasırga. Başka ölümleri yakıştırırsınız hayalinizde ona, hastalansaydı dersiniz, araba çarpsaydı, hatta zehirlenseydi... Ama bir insanın elinden olmasaydı sonu... Hep o son ânı düşünürsünüz, yere düşüşünü ve kendi ölümüne inanmadan, inanamadan çırpınışını. Açık kalmış gözleri hiç gitmez gözlerinizin önünden, her yerden size bakar o gözler. O gözler bağırır da bağırır, "Kıydılar bana, kıydılar... Daha yapacak çok şey vardı..."

Binlerce keşke dolaşır durur beyninizde, keşke keşke keşke...

Sonra binlerce kötülük tomurcuklanır yüreğinizde.

O zavallı, dertli ananın dediğini yapmak geçer hep içinizden, bir bidon benzinle dünyanın sonu gelsin istersiniz, madem o yok başka hiç kimse de olmasın, dersiniz.

Allah'a sığınmak istersiniz, sonra O'na bile kinlenirsiniz.

Kimi zaman biri, birileri çıkar "özür diler", neyin özü dersiniz, sanki ayağıma mı bastın. Kimi zaman "kan parası" gibi bir "tazminat" uzatılır elinize, neyi tazmin ediyorsun, nasıl edeceksin, parayla mı, dersiniz. Ve bıkarlar sonunda sizden de sizin acınızdan da... "Aaa ama yeter artık", derler; doymazlar, "zaten aranmıştı, sonu iyi olmayacaktı, o da yapmasaydı, o da hatalıydı, aslında hak etmişti" bile derler...

O yalancı gözyaşları yerini kapkara sözlere, utanılası kelimelere bırakır. Merhametleri sınırlıdır onların, sabırları bir yere kadardır... Oysa onların merhamet değil, kibirdir. Kibrin pelerinine sarılanlar, ellerinde üstünlüğün sembolü asalarla dolaşmaya meraklı olanlarda merhamet olmaz. Merhamet sonsuzdur, kendini beğenmişlikle, kendini dev aynasında görmekle yan yana duramaz, bencilliğin duvarına dayanınca biten bir "sahte acıma" değildir merhamet. Ne var ki insanın içinden merhameti çekip aldığınızda geriye kalanın bir leş olacağını düşünmez onlar.

Ateş düştüğü yeri yakar, hem de hiç sönmeden, bunu da bilmezler...

Sevdiğinizize kast edenlerin bulunması, cezasını çekmesi bile hafifletmez, söndürmez o ateşi, bunu da bilmezler...

Oysa insan eliyle gelen bu korkunç kahrın ilacı ancak yine insan elinden gelebilir, o kutsal, o sonsuz merhamettir dermanı bu yaranın.

Bu korkunç, yapayalnız kapkaranlık duygulardan sizi yumuşacık bir elin dokunuşu, sıcacık bir bakış ve birkaç gerçek sevgi kelimesi kurtarır, o el düşmanın eli bile olsa, düşman bellediğiniz birinin eli bile olsa...

Kin ve nefretin hakkından gelebilecek olan sadece sevgidir, sevgi de kendini karşıdakinin yerine koyup onun acısını içinde hissetmeyen birinde aranacak bir haslet değildir.

Niyetim ukalalık etmek değil, maalesef ben bunların hepsini iyi biliyorum, çünkü benim biricik kardeşim de acımasızca öldürüldü. Ve benim acımı hiç tanımadığım, karşılaşmadığım, aynı dili bile konuşmadığım gerçek insanlar, gerçek merhametleriyle, yüce yüreklerinin cömertliğiyle hafiflettiler. Onca uzaktan bana seslenip yanı başımda gibi hissettirdiler kendilerini. Onlara minnet borçluyum.

Allah kimseye yaşatmasın böyle acıları.

Kimse kimseden kendini insanlığından utandıracak sözler duymasın.

Kimse kibirlilerin, zalimlerin merhametine muhtaç kalmasın.

Olmayacak dualar ama yine de işte...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beş liralık umutlar

Solmaz Kamuran 06.06.2012

"Allah seni inandırсын, yollarını bekliyorum burada," derken yerinden doğrulup sepetindeki solgun gülü uzattı. Allah vergisi bronz teninde birer kor gibiydi çakır gözleri, gülümsediğinde ağzındaki dişlerin giderek azaldığını fark ettim.

"Gül sende emanet kalsın, eve gitmiyorum, bir dahaki sefere alırım gülümü," diye cevap verirken, çantamı açıp ona bir beş lira uzattım. Beş lirayı alıp koynuna soktu dualarla.

Gerçekten beni beklediğini biliyordum, deniz kıyısındaki kafede oturduğum yerden görmüştüm beni fark edip kapı ağzına çöktüğünü. Artık onu kafelerde, lokantalarda istemiyorlardı, sadece sokakta dolaşıp satabiliyordu güllerini, karanfillerini, arada tatlı diliyle tavlayabildiği genç kızlara, bazen de geçkin hanımlara fal da bakıyordu. Geçim kaynağı buydu, öyle çok düşünmüştüm ki onun ayda kaç para kazanabildiğini, son derece kısıtlı bir hayat sürdüğünü anlamak zor değildi. Ona verdiğim beş liranın gerçekten bir alım gücü olduğundan emindim ve bir kadının beş lira için oturup beni beklemesi içimi acıtıyordu. Roman dostumu senelerdir tanırdım, ne güzel bir kadındı bir bilseniz, güzelliğine imrenilecek cinsten, ama hayatına "hayır". Acaba başka bir yerde, başka bir ailede doğsa, nasıl yaşayacaktı, neler yapacaktı. Arabaya binerken, korkunç bir haksızlık bu, diye geçirdim içimden.

Alışveriş için uğradığım markette de benzer bir şey yaşadım, kasanın yanında müşterilerin aldıklarını naylon torbalara dolduran delikanlı da benzer bir gülüşle karşıladı beni, sadece her zaman hatırını sormam değildi bunun nedeni, paketlerimi taşıdığı için ona teşekkür ederken cebine bir beşlik koyardım daima ve bu beş lira da işe yarıyordu galiba. Bazıları değil küçük bir bahşış vermek, onun suratına bile bakmadan yürür giderdi, biliyordum. Onun da ayda kaç para kazandığını sıklıkla düşünürdüm ve merak ederdim evinin nerede olduğunu, kaç kardeş olduklarını, nerelerden buraya göç ettiklerini ve içindeki hayalleri... Acaba umudu var mıydı gelecek için, gerçekte ne olmak isterdi, bunu hiç düşünmüş müydü acaba...

Eve geldiğimde daha elimdekileri henüz yere bırakmıştım ki kapı çaldı, gelen postacıymızdı. Elindeki sıradan zarfı gülümseyerek uzattı, bekliyordu. "Bir dakika," deyip çantamdan bir beş lira daha alıp ona verdim. Biliyordum, zarfı aşağıdaki posta kutusuna bırakıp gitmemesinin nedeni kaybolacağından ötürü duyduğu endişe değildi. Küçük maaşıyla koca bir aileye bakmaya çalışıyordu yıllardır, saçları şakaklarında kırışmaya başlamıştı. Yıllar hızla geçiyordu ve her yıl bir öncekinden daha fazla zorlanıyordu. Önceki birkaç kısa konuşmamızdan onun da hayata dair fazlaca bir umudu olmadığını biliyordum. Üç beş kuruş bahşışe bile tavdı artık, tabii veren olursa; kurye şirketleri yaygınlaştığından bu yana her şey çok değişmişti.

Bu insanların hiçbiri dilenci değildi, sadece hayatın talihsiz bir nişinde doğmaktı suçları. Yaşamak için kendisine uzatılacak fazladan bir beş liraya muhtaç olmak... Ben o parayı uzatırken insanlığımdan utanırım her defasında, kendimi küçücük hissederim; çünkü biliyorum ki memleketimde korkunç bir fırsat eşitsizliği ve gelir dağılımında korkunç bir adaletsizlik vardır. Burada hiç kimsenin kendi başarısından ötürü şişinmeye hakkı yoktur, zira tesadüfen başka bir yerde doğsa kendi yeteneklerinden bile habersiz gelip geçecektir hayattan. Böyle söylediğimde bana "herkes bir olmaz," diyenler oluyor, bir elin parmaklarının farklılığından dem vuruyorlar. Hayır, bu o kadar basit değil. O farklı parmaklar biraraya gelip bir beceri sergiliyor, ama insanlar...

Sepetinde solgun çiçekler satanlar, kasa yanında durup asla satın alamayacakları tüketim maddelerini torbalara dolduranlar, altı delik ayakkabılarıyla sokak sokak dolaşıp mektup dağıtanlar, kaldırımları süpürenler, çöp kutularından kartonları toplayanlar, tuvalet temizleyenler, ölüme hazır bir şekilde inşaatlarda çalışanlar ve daha niceleri... Bunların hepsi de yeteneksiz, geri zekâlı ya da tembel olabilir mi hiç...

Dikkatle bakanlar, görenler utanıyor bu memlekette yaşamaktan... Ama ne var ki çoğumuz bakarkör olmuşuz ve bu kadar bakarkör olan bir yerde de her çeşit bela her köşeden çıkıyor...

Doğmamışların yaşam hakkından önce gelmez mi yaşayanların hakları...

Gençlere değil sağlam bir gelecek umut dahi veremeyen bencil orta yaş erkek kuşaklarının başarılarının sadece kendilerinden menkul olduğunu düşünmekte hiç zorlanmıyorum, her gün sokaklarda gördüklerim bana yetiyor...

Yazık...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yıldızlar bana yetmiyor baba...

Solmaz Kamuran 13.06.2012

Çocukluğumdan bu yana gökyüzüne bakmaktan çok büyük bir zevk almışım. Şekil değiştiren bulutları seyrederken zamanı unutup başka âlemlere giderdim, her birine bir hikâye uydururdum hayalimde; dört atlı arabaları kovalayan ejderhalar, saçları topuklarına kadar inen güzel periler, kırlarda koşan alageyikler, dev ağaçlara tırmanan çift başlı yılanlar, kanat çırpın zümrüd-ü anka kuşları... Gökyüzü kimi zaman kararsa da genellikle bana ait mavi beyaz bir sinema perdesiydi, istediğim her film oynardı orada. Ama en güzeli geceleri yıldızlara dalıp gitmekti, belki de bunun nedeni babamdı, bana Ay'ı işaret eder ve Madam Luna'yı anlatırdı, sonra Büyükkayı'yı, Küçükayı'yı, Kutupyıldızı'nı, burçları gösterir ve onların hikâyelerini söylerdi...

Genç kızlık merdivenine tırmanırken bana geceleri takımyıldızları gösterip adlarını sayan birine âşık olmayı düşlerdim, her kim olursa olsun... Ama öyle biri olmadı, her gün gazetede falını okuyanların bile başını göğe kaldırıp burcuna bakmayı aklından geçirmediği bir dünya için bir hayli ütöpikti hayalim. Hayalim gerçekleşmese de gökyüzü ve gökyüzüne ait hikâyeler hâlâ büyüleyici benim için, ay tutulması, güneş tutulması, yeni bulunan yıldızlar, kaybolanlar hepsi ilgimi çeker, NASA'nın sitesine bakmaktan çocuksu bir zevk alırım, gök cisimlerinin fotoğraflarını incelerken bulutlara anlamlar, anılar yükleyen o küçük kız geri dönüp gelir içime.

6 hazirandaki **Venüs**'ün, **Güneş**'in önünden geçişini gözlerimle göremesem de bütün dünyayla birlikte bu astronomik olayı heyecanla izledim, Güneş, herhalde en azından bir süreliğine kör olmuştur o güzeller güzeli Venüs önünden salınıp giderken, diye düşündüm. Bir sonraki geçişi 2117'deymiş afetin. Venüs, bu olaydan birkaç gün sonra doğudan sabahyıldızı olarak çıktı ortaya. İşte bu hiç de iyiye yorulmadı, geçişten iki gün önce de ay tutulması yaşanmıştı, astrolojik haritalara göre **Güneş- Ay- Venüs- Mars** arasındaki ilişkiler hayra işaret değildi ve Venüs'le Mars arasındaki gerginlik biz insanlar için tehlikeli bir dönem demekti...

Astrolojik tahminleri okurken gezegenlerin adlarına bir kez daha dikkatim çekildi. Venüs, aslında şu bizim çapkın, hercai aşk tanrıçası Aphrodite'ten başkası değil, Mars da onun ateşli sevgilisi Ares, savaş tanrısı. İki tutkulu sevgilinin arası açılırsa tabii kıyamet kopar, arada kalanın vay haline...

Güneş'in sekiz gezegeni var; **Merkür, Venüs, Dünya, Mars, Jüpiter, Satürn, Uranüs ve Neptün; Pluton** bir süre önce listeden atılıp cüceler sınıfına konuldu. Latince olan bu adların Yunan mitolojisindeki tanrılardan kaynaklandığını biliyoruz. **Merkür**, hırsızların, tüccarların tanrısı, sanatçıların, hastaların koruyucusu **Hermes**; **Jüpiter**, baş tanrı **Zeus**; **Satürn**, bolluk, bereket ve gücün sahibi yüce **Kronos**; **Uranüs** gökyüzünün tanrısı; **Neptün** ise denizlerin tanrısı **Poseidon**, **Venüs** ve **Mars** zaten malum. Bu arada bir başka şey daha dikkatimi çekti, söylemeden edemeyeceğim, **Aphrodite**'le sevgilisi Mars gezegenlere ad olmuş da tanrıçanın kocası topal demirci **Hephaistos**'a gökyüzünde değil yeraltında bir yer uygun görülmüş, "volkan" kelimesi adının Latincesi olan **Vulcan**'dan kaynaklı, iki sevgili yukarlarda tutkuyla sevişirken o da yerin dibinde hırsından kudurduğundan belki...

Kelime anlamı olarak **Dünya**'ya gelince çoğu dilde "toprak" kelimesi kullanılıyor, Yunancası ise **Thera**, o da toprak demek. Türkçeye Arapçadan gelmiş "**dünya**" kelimesi, İslami bir anlam yüklüyor kaynaklandığı, "daha yakın, yeryüzü" demek olan "**dünuw**" kelimesi ona, ahiret ve şimdiki hayatın ilişkisini vurguluyor.

İnsanoğlu sadece gezegenlere değil, gök cisimlerinin çoğuna eski Yunan mitolojisinden isimler vermiş hep, öylesine etkilenmiş o kültürden, etkilenilmeyecek gibi de değil doğrusu. Mimariden müziğe sanatın her alanında onun izleri hâlâ var ve kaybolacağı da benzemiyor.

Ama sadece sanat mı doğdu o topraklardan, sosyal ve politik düzenle ilgili pek çok kavram ve uygulama da aynı yerden fışkırdı, tabii bunların en başta geleni "demokrasi". Temeli eşitlik ve özgürlüğe dayanan demokrasi de eski Yunan kentlerinden çıktı. Bugünlerde Yunanistan'ın AB dışına atılacağından söz edilse de ben Batı'nın

eşsiz ilham kaynağından asla vazgeçmeyeceğinden eminim. Tıpkı her ne kadar oradaki protestolara buradan bakan bazı çevreler felaket izlenimi alsa da Yunanlıların demokrasinin en temel unsuru olan "protesto" haklarından asla vazgeçmeyeceklerinden emin olduğum gibi...

Yıldızlar ve babamla başlamıştım, yıldızlar ve babamla bitireyim; o bana derdi ki "Bir gün ben gittiğimde yıldızlara bak, ben orada olacağım, sesim kaybolmayacak, oralarda dolaşacak."

Bakıyorum, ama yıldızlar bana yetmiyor baba...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Düşünüyorum, o halde varım'

Solmaz Kamuran 20.06.2012

Yaz gelince okulların geleneksel günleri de birbiri ardına yapılmaya başlanır, pilav günü, börek günü, döner günü... Bizimki de geçenlerde kutlandı, eski adıyla "Kadıköy Maarif Koleji" değiştirilen adıyla "Kadıköy Anadolu Lisesi"nin geniş bahçesinde farklı yaşlardan yüzlerce mezun, farklı duygularla toplandık. Yeni mezunlar rahatlıkla ilk mezunların torunu olabilecek yaşlardaydı.

Bu kadar büyük bir zaman aralığının ortak noktası sadece okuldu ve ne yazık okul böyle bir ortak anı birikimine izin vermeyecek kadar çok değişmişti. Carmelit rahibelerinden kalma o şahane ahşap bina zaten çoktan yıkılmıştı, yerine beton yığınları dikilmişti. Meyve ağaçlarından, menekşe tarhlarından, yaseminlerin ya da güllerin sarmaladığı çardaklardan eser yoktu. Kıyıdaki çamlar ve futbol sahasının yanındaki çınarlar dışında eskiye ait hiçbir şey kalmamıştı. Kıyı dediysem ağız alışkanlığı, kıyı da çoktan dolduruldu ya... Kuşaklar arasında bizim memlekette soyut ve somut anlamda bağlar kurulması pek mümkün değil, her şey hızla değişiyor, sokak adlarından meydanlara kadar... Neye tutunup buluşacak farklı kuşaklar... O yüzden de birikimsiz, birbirinden kopuk, hatta birbirine yabancı, yalnız bir toplum olarak yuvarlanıp gidiyoruz işte...

Her neyse yine de en azından eski sınıf arkadaşlarını görürüz tesellisiyle kalkıp gittik "talaş böreği günü" toplantısına, doğrusu fazla arkadaş da yoktu. Üç beş kişi sarıldık öpüştük, birbirimize "hiç değişmemişsin" dedik, birer börek ve ayran aldık, hiçbirimiz eski tadı bulamadık. Doğrusu içim sıkılmaya başlamıştı, tam çıkacaktım ki, iki yanı çınarlı yoldan aşağı doğru tanıdık birinin geldiğini gördüm. Kır saçlı adamın koluna girmiş ağır adımlarla gelen yaşlı hanımefendi benim sevgili matematik öğretmenim Necmiye Arkun'du. 94 yılın ağırlığıyla iyice ufalmıştı, bembeyaz saçları özenle taranmıştı, her zamanki gibi kendine yakışır bir şıklık içindeydi. Sarmaş dolaş olduk, bana sitem etti, "Yüz yaşına kadar yaşayacak değilim, beni ihmal etme..." Utandım...

Alıp öğretmenler masasına götürmek istediler hocayı, istemedi, "Tanımıyorum ben onları, hem ben buraya sizi görmeye geldim, onları değil", dedi ve gelip duvar üstüne oturdu. Onun öğrencisi olma şansını yakalamış olanlar etrafımızı sardı, herkesi adıyla, numarasıyla tanıyordu, o parlak zekâsı hâlâ ışıklar saçıyordu.

O eski günleri düşündüm, kendisinden ne kadar çekindiğimizi. Doğrusu oldukça sertti, ama sertliği kendi komplekslerini küçük çocuklarda tatmin etmek adına değildi. Hepimiz onun bize matematiği öğretmek için ne kadar canla başla uğraştığını anlayabiliyorduk. Kendi cebinden para harcar, her derse yüzlerce kâğıtla gelir ve bize dağıtırdı. Her hafta test, her ay yazılı sınav ve her an sözlü yapardı. Ödevlerimizi tek tek kontrol ederdi. Onun topuklu ayakkabılarının sıralarımızın arasında dolaşırken taş zeminde çıkardığı tıkırtıları ve o harika

parfümünün kokusunu hâlâ hatırlarım. Fransız okulundan mezundu hocamız, ama İngilizcesi ve İtalyancası da mükemmeldi, dört dilden matematik kitaplarıyla gelirdi sınıfa ve g zlg n  takar, işaretli sayfalardan bize özel sorular hazırlardı.

Okula bir gün bile gelmediği olmadı yıllar boyunca, hatta köprü yokken bile tekne kiralar yine de gelirdi, bizim "boş ders" hayallerimizi yerle bir ederek...  ylesine bir a kla ba lıydı içine...  ocu u yoktu, onun çocukları bizdik... E ini kaybettikten ve emekli olduktan sonra bir emekliler evine yerleşti. Ama sanmayın ki kabuğuna çekildi, hayır, hayattan asla kopmadı. Kitaplardan, sergilerden, tiyatrodan, baleden, operadan hiç vazgeçmedi; yılda bir kere Paris'e akrabalarına ziyarete gider ve d n  te orada seyrettiği yeni oyunları anlatırdı buluştu umuzda. Matemati e, fen bilimlerine gönül verenlerin sanattan anlamadığını ileri sürenler bence çok yanılıyorlar. Hocam, bunun en somut  rne i. Hayatı hayat yapan bütün değerlere, cevherlere saygı duyarak, hayran olarak yaşadı.

O gün duvar üstünde iki kız gibi otururken aramızdaki onca ya  farkına rağmen ruhen o kadar yakın hissediyordum ki kendimi ona. Bir ara bana heyecanını kaybetmemi  sesiyle, "86 ya ıma kadar gidebildim Paris'e, ama artık imkânsız," dedi. Hoca, artık gönüllü matematik derslerine de son vermişti. Kimbilir kaç  ocuk yeti tirdi o güzelim hayatında. Onun karşısında zengin aile çocukları da yoksul evlerden gelenler de hep aynı gerçek saygı ve sevgi içinde durdular gün boyunca. Okulun geleneksel kutlamasının en değerli, en unutulmaz anısını bu yıl hocam yarattı benim için. " şleyen demir  ıldar," derler sanırım zihinsel faaliyet ve bu faaliyetin somut başarılarla dönüştürülmesi de beyin için aynı  ıltıyı yaratıyor. Onun zihninin  ıkları neredeyse gözle görülebilecek kadar parlak hâlâ...

Ayrılrken boynuna sarıldım, kulağıma Fransızca olarak, "Düşünüyorum o halde varım," dedi...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Balkonumda seyahat

Solmaz Kamuran 27.06.2012

Bazı sabahlar erkenden uyanıp evde sanki başka oturacak yer kalmamış gibi o ufacık, seramsı balkonuma gidip oturuyorum, daha doğrusu sı ı ıyorum bir kenara; salondaki yemek masasının altında kendine küçük bir ev yapan küçük kız çocukları gibi; sadece bana ait bir yer arar gibi, herkesten ve her şeyden uzak, güvenli... Bir başıma... Kendi kelimelerimle ba  ba a...

Dört bir yanımda, burnumun ucunda, tepemde, cam kenarında bir yığın bitki... Farklı boylarda, karmakarışık bir düzende etrafımızı kuşatan kırmızı kiremitli damlara, yer yer onların arasından görünen bu ulu, üzerine bir avuç büyülü sim serpilmiş gri-mavi denize ve tepemizde uzanıp giden o "  ne batmaz mavi atlas"a bakıyorum. Sanki her şeyi bambaşka ve uzak bir dünyadan izliyormu casına sessiz oluyor balkonum; balkonum, sanki benim kimselerin bilmediği taht odam, elimdeki kudret asası kıvrık bir soru işareti gibi oysa.

Bakıyorum etrafıma, dışarıdaki hayat ve ben birbirimizden çok uzaklardaymı  gibi hissediyorum. Gökyüzünde  ılgın  ırpını larla, hızla sa a sola uçan dilsiz kuşlar... Tıpkı ben...

Kendimi d   ncelerimin deli akıntısına bırakıyorum ve zihnim, içine saklanmış hemen her şeyi çakıl ta ları gibi oradan oraya yuvarlamaya ba lıyor bu deli akıntının içinde, kimselerin duyamayaca ı bir gürültüyle. Bir gün o ta ların hepsinin yuvarlana yuvarlana yusyuvurlak, kenarsız, k  sesiz olacağını düşünmek bana mutluluk

vermiyor. Her şeyin birbirinin aynı gibi görüldüğü bir geleceğin içinde kaybolma korkusu inceden düşüveriyor içime. Her şey aynı olduğunda ben, "ben" olamayacağım... Ve o zaman "sen" de olmayacaksın, "o" da, "biz" de, "siz" de, "onlar" da...

İssızlığın ortasındaki balkoncuğumda ellerim dizlerimin üstünde o ıssızlığa teslim olmuş otururken başka balkonlar gelip geçmeye başlıyor gözlerimin önünden... Rengârenk çiçekli saksılarla donanmış balkonlar, iplerinde çeşit çeşit yıpranmış çamaşırın sallandığı balkonlar, her bir yanına rastgele atılmış eski eşya iskeletleriyle pasaklı balkonlar, bomboş balkonlar, kimsesiz, yapayalnız balkonlar... Hayatın kemikli, damarlı, sıksa ama güçlü elinin okşayarak ya da sıkarak, acıtarak gelip geçtiği balkonlar...

Ve sonra birden onların arasından bir başka balkon manzarası canlanıp geliyor: Yaşlıca bir kadın kendinden daha yaşlı bir adamın elinden tutup onu dışarı çıkartıyor, köşedeki sandalyeye oturtuyor ve beyaz saçlarını şefkatli dokunuşlarla taramaya başlıyor. Özenerek bakıyorum uzaktan onlara, onların geçmişlerini düşünüyorum, birbirlerini ne çok sevmiş olduklarını hayal ediyorum, bir zamanlar adamın kadının saçlarını parmaklarıyla nasıl uzun uzun taradığını geceler, geceler boyunca, hiç doyamadan...

Adeta farkında olmadan **Baudlaire**'in "Balkon" şiirini mırıldanıyorum:

*"Hatıralar annesi, sevgililer sultanı,
Ey beni şad eden yâr, ey tapındığım kadın.
Ocak başında seviştığımız o zamanı,
O canım akşamları elbette hatırlarsın.
Hatıralar annesi, sevgililer sultanı.
O akşamlar kömür aleviyle aydınlanan!
Ya pembe buğulu akşamlar, balkonda geçen
Başım göğsünde, ne severdin beni o zaman!
Ne söyledikse çoğu ölmeyecek şeylerden!
O akşamlar, kömür aleviyle aydınlanan!"*

Balkon yuvarlanıp gidiyor deli akıntıda kenarını köşesini kaybederek ve ben "**Öz-le-mek**" kelimesini düşünmeye başlıyorum.

Öz-le-mek... Türkçedeki en sevdiğim kelimelerden biri, hatta en sevdiğim; bir şeyi kendi özünde saklamak, muhafaza etmek... Ne güzel... Bu yüzden de zaman zaman onu heceleyerek yazmak hoşuma gidiyor, sanki hakkını daha çok veriyormuşum gibi geliyor. Öz-le-dim...

Birini ya da bir şeyi, geçmişin somut bir rengini, kokusunu, tadını, dokunuşunu, sesini, bir hatırayı öz-le-mek... Ya da geleceğe ait henüz tam olarak bilmediğimiz ama sadece hayal edebildiğimiz soyut bir şeyi öz-le-mek...

Öz-le-mek iç yakıcı da olabilir, umut verici de. Kaybedenler için belki bir hediyedir öz-le-mek, zira öz-le-dikçe her şeye rağmen canlı kalır her şey. Kazanmayı, kavuşmayı düşleyenler içinse zaten en tatlı bir hayal...

Ve hayalin içinde gerçeğin zili çalıyor birden; gazeteler geldi, demek bu; hayat geri geldi, demek bu.

Zihnimin deli akıntısı duruyor, sular duruluyor, çakıllar takıldıkları yerlerde kalakalıyor ve yerimden doğrulup pencereyi açıyorum, içeri serin bir rüzgâr doluyor, bir de kuş cıvıltıları. Hepimiz dilleniyoruz.

Hayalle gerçek arasında sanki süngerden bir çizgi var, kimi zaman kuruyup incelen kimi zaman da şişip kalınlaşan ve onu kimi zaman hayal kimi zaman da hayat besliyor.

Öz-lü-yor-um hem geçmişİ hem de geleceğİ... Öz-lü-yor-um...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cadde-i Kebir’de cumartesi kederi...

Solmaz Kamuran 04.07.2012

Kazancı Yokuşu’nda üç tarihi çeşme var, biri alt, biri üst ucunda, biri de ortada. Her cumartesi öğlene doğru **Taksim**’e gitmek üzere ağır adımlarla yokuşu tırmanırken “Bu çeşmelerden neden artık su akıyor, şöyle ne güzel yıkardım elimi yüzümü” diye hayıflanıyorum ama zaten İstanbul’da hangi çeşmeden su akıyor ki...

Kazancı Yokuşu çok kendine özgü bir sokaktır, manavı, bakkalı, marangozu, züccaciyecisi, tuhafiyecisi, küçük lokantaları, erkek erkeğe kahveleri, berberleri, pastaneleri ve ahalisiyle. Oradan geçerken gerçek bir mahalleden geçtiğimizi hissedersiniz. Herkes birbirini tanır, selam verir, iyi kötü laf atar, kadınlar pencereden pencereye sohbet eder. Gün boyunca aşağı yukarı her çeşidinden bir yığın insan arşınlar o yokuşu. Geceleri daha da canlıdır, hele de hafta sonları, kimi zaman gece yarısında naralarla yataktan fırlarsınız, yokuşun alt ucundaki küçücük meydanda birbirini tanımadan kim bilir hangi sudan sebeple kıyasıya kavga edenlere bakarsınız pencereyi açıp; burun buruna arabalardan fırlayan sürücüler, motosikletliler acemice dövüşür dururlar, bol küfürlü bir öfke krizinde ve kimi zaman da yokuştan aşağı eli sopalı bazı gençler iniverir. Neyse ki çok sürmez sinir bozucu sirenleriyle polis arabalarının gelişi ve birkaç itiş kakıştan sonra asayiş sağlanır, trafik hiçbir şey olmamışçasına yeniden akmaya başlar, “Hayat devam eder.” Bir yerlerde okumuştum, eskiden de bol kavgalıymış burası, **Cihangir**’in ve **Kazancı**’nın öfkesi burnunda delikanlıları sıklıkla kapıştırmış aynı meydancıkta.

Ben öğlene doğru oradan geçerken akşamdan kalma rehavet hâlâ sürüyor gibi oluyor sokakta. Neredeyse son nefesimi vermek üzereyken **Taksim**’e ulaşıyorum, binlerce kişinin arasına karışıyorum ve az sonra kendimi **İstiklal Caddesi**’nin gölgeli kaldırımlarında buluyorum. Karmakarışık bir insan kalabalığıyla birlikte **Tünel**’e doğru yürüyoruz; sağdan, soldan, karşıdan gelenlere çarpmadan adım atmak neredeyse imkânsız oluyor. Yine de güzel orada bulunmak, her taraftan farklı müzik sesleri yankılanıyor, dükkânlar rengârenk vitrinleriyle göz alıcı, kafeler tıklım tıklım, dört bir yan iştah açıcı yemek kokularıyla sarmaş dolaş.

Ellerinde paketleriyle alış-verişe çıkmış olanların arasında değişik yaşlardan dilenciler dolaşüyor, gençler kaldırım ortasında durmuş küçük el ilanları dağıtıyor, turistler durmadan fotoğraf çekiyor, sevgililer kimselere aldirmeden öpüşüyor, yaşlı bir kadın kaldırım kenarına oturmuş sessizce ağlıyor, durup sormak istiyorum, “neden,” diye... Ama sormuyorum, aklım onda kalsa da çekip gidiyorum.

Yürümeye devam ediyorum, **Galatasaray Lisesi**’nden sonra ortalık biraz daha sakinleşiyor, daha rahat ilerliyorum. Birkaç eskiden kalma dükkân var, onca değişimin arasında geçmişin donmuş bir karesi gibiler, vitrinleri bile sepya renginde, sutyenler, korseler, varis çorapları hepsi solgun, adeta bin yıllık..

Başımı yukarı kaldırıp kimi yenilenmiş kimi dökülen süslü binalara; onları yapan mimarların adlarını, yapıldıkları tarihleri gösteren plakalara bakıyorum. Konsoloslukları ve kiliseleri geçip **Narmanlı Hanı**’na ulaşıyorum. Kapısında **Osman Hamdi**’nin, **Bedri Rahmi**’nin ve **Aliye Berger**’in farklı tarihlerde burada yaşayıp çalıştıkları yazılı. O günleri hayal etmeye çalışıyorum, edemiyorum.

Ayaklarım beni **Galata Mevlevihanesi**'ne götürüyor, bahçeyi geçip duvar kenarındaki mütevazı bir mezar taşının yanına gidiyorum, elimle dokunuyorum ona, "sana minnettarım" diyorum. Bu **İbrahim Müteferrika**'nın mezarı, kendimce bir dua ediyorum ve dışarı çıkıp **Taksim**'e doğru gerisin geri yürümeye başlıyorum.

St. Antuan Kilisesi'nin önüne geldiğimde çanlar 12'yi vuruyor kendine özgü bir melodiyle. **Galatasaray**'a vardığımda ortalık yine kalabalıklaşıyor, bir yığın kızlı erkekli polis görüyorum, ellerinde silahları, bütün teçhizatlarını kuşanmışlar, neden orada olduklarını biliyorum.

Neredeyse 400 haftadır her cumartesi oraya gelen "**Cumartesi Anneleri**" için görev başındalar. Ellerinde gözaltılarında, işkencelerde yitirdikleri evlatlarının resimleriyle yere oturmuş bir avuç acılı anne için... Polislerin sayısı genellikle onlardan ve onlara destek vermek üzere gelmiş olanlardan daha fazla oluyor.

Eskiden annelerin destekçileri çoktu, şimdi üç beş fotoğrafçı, haberci ve yoldan geçerken birkaç saniyeliğine durup onlara bakan alakasız insanlar... Ne çabuk kanıksıyoruz acıyı, ne çabuk bıkıyoruz acı çekenlerden. Oysa bu bir şaka değil, o annelerin evlatları acımasızca öldürüldü ve ortadan yok edildi. O yüzlere bakınca insan mutlu olmaktan utanır ama kimse gerçekten bakmıyor zaten onların yüzlerine.

İki delikanlı aralarında konuşuyor; "Abi bunların da hepsi Kürt." "Lan, oğlum onlar da bir şey yapmasa gözaltına alınmazlardı..."

Her şey normal geliyor çoğuna, gözaltına alınmak da, gözaltında öldürülmek de... Anneler kederli sessizlikleri içinde yerde otururken karşı kaldırımdan şingirtılı bir müzik sesi yükseliyor.

Binlerce insan **Cadde-i Kebir**'de yürüyor... Kimse kimsenin umurunda değil...

Hep diyorlar ya "Hayat devam ediyor" diye... Bu bana, "aldırma, kulak asma, ilgilenme," demekmiş gibi geliyor.

Boğazımda kupkuru bir düğümle yürüyorum **Taksim**'e. Meydana varınca bir kafeye oturuyorum, bir kahve söylüyorum ve kara gözlüklerimin arkasından meydandaki kımıl kımıl kalabalığa bakıyorum, devam eden hayatın arasında artık hayatta olmayanların geçmiş gölgelerini arayarak...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anı yaratmak...

Solmaz Kamuran 11.07.2012

öyceğiz'e ilk gidişimden bu yana uzun yıllar geçti ama onu hâlâ kanıksamadım, ister cehennem gibi sıcak bir yaz günü, ister yağmurlu bir kış gecesi olsun, her defasında aynı sevinç ve mutlulukla açarım küçük bahçemin kapısını, tıpkı sihirli bir bahçenin kapısını açar gibi... Yaseminler baygın kokularıyla "hoş geldin" derken, küçük havuzumun bekçisi kurbağa çok daha gürültülü belli eder duygularını. Valizim adeta düşer elimden ve ben bir süre kımıldamadan, içimde birikmiş iştahlı bir hasretle bakarım kendi ellerimle diktiğim ağaçlarıma; portakalıma, ardıçıma, çamıma, sığlama... Gözlerim bahçeyi kuşatan sarmaşığın yapraklarında dolaşır, güllere

okşar gibi değer bakışlarım, kaktüslerime çapkınca gülümserim, “mutluyum” diye mırıldanırım kendi kendime, hele de kara bir kedi gelip bacaklarıma sürtünürse, başım adeta göğе değer.

Oscar Wilde, “Ancak bir budala tek başına mutlu olabilir” demiş; tamam, kabul arada bir budala oluyorum... Ama ben de diyorum ki, “tercih edilmiş yalnızlık en büyük lükstür ama Allah kimseyi yalnızlığa mahkûm etmesin.” Aslında kendimi yalnız hissettiğim de söylenemez, belki de zamanı paylaşmak onu sadece insanlarla paylaşmak anlamına gelmiyor, kimi zaman bitkiler, kimi zaman hayvanlar ve hatta sessiz, sakın bir göl bile sıcak bir dostun yerine geçebiliyor.

Bu defa Köyceğiz’e 13 yaşındaki yeğenimle birlikte gittik, kapıyı o açtı ve şaşırtıcı bir biçimde, tıpkı benim yaptığım gibi, kapı ağzında durup hayranlıkla çevresine baktı, onunla yaşıt çamın yanına gidip, ince gövdesine sarıldı ve o tatlı, aksanlı Türkçesiyle “Beni geçmiş” diye mırıldandı. İçeri girdiğimizde şöminenin üstündeki biblolara, duvarlarda asılı resimlere dikkatle baktı, küçük duvar saatinin altındaki salıncakta sallanan şapkalı kıza dokundu, çıplak ayaklarıyla ahşap zeminde yürümenin ne kadar hoşuna gittiğini söyledi, “Bu evde ne kadar güzel anılarım var” dedi.

Anılar ne kadar da değerli, hem de her yaş için, yeter ki gözlerimiz sadece bakmakla yetinmesin, aynı zamanda görsünler de, yüreğimiz iyice sindirebilsin onları, hafıza yorganımız kıvrım kıvrım katlarının arasında sıcacık saklayabilsin o anları... Ve galiba farklı kuşakların gerçekten paylaştığı bir ev böyle bir duygu birikiminin en kolay yuvalanabileceği bir altın beşik... Herkes kendince bir değerli taş bırakıyor oraya...

Bu tatilimizde, Köyceğiz’i ve Köyceğiz’deki evimizi çok sevmemize rağmen hala yeğen ani bir kararla kendimize biraz daha farklı bir anı yaratmak üzere Rodos’a iki günlük bir kaçamak yaptık. Marmaris’ten kalkan katamaran bizi bir saat sonra Rodos limanına bıraktı. Limana demirlemiş dev yolcu gemileri kendini beğenmiş bir edayla kıpırtısız dururken direklerinde mavi beyaz bayraklarıyla her boydan, rengârenk balıkçı tekneleri masmavi sularda kıpır kıpırdı. Deniz surlarına bakarken dünyanın yedi harikasından biri addedilen Rodos fenerini hayal etmeye çalıştım, şimdi onun yerinde iki sütun üzerinde şehrin sembolü olan biri dişi biri erkek iki geyik heykeli var.

Eski şehrin surlarının dibinden yürümeye başladık ve gördüğümüz ilk kapıdan içeri girdik ve bambaşka bir âleme daldık. Cıvılcıvılcıvı bir insan kalabalığıyla dolu, taş döşeli daracık sokakçıklar, her yanda hediyelik eşya dükkânları, masaları dışarı taşmış kafeler, lokantalar... Osmanlı’dan kalma evler, o evlerin büyüğü bahçeleri, camiler, çeşmeler; Bizans surları, Helenistik kalıntılar, Rodos şövalyelerinin yaşadığı yapılar, kiliseler, kütüphaneler, sanat galerileri, müzeler ve 2. Dünya Savaşı’nda Nazilerin ahalisini Almanya’daki kamplarda yok ettiği Yahudi mahallesi...

Kendimize bir otel bulmak üzere eski şehrin başka bir kapısından dışarı çıktık ve yeni şehrin caddelerinde yürümeye başladık, eskisiyle yarışmaya kalkmayacak kadar terbiyeli, düzenli, tertemiz binalar, modern mağazalar, yine kafeler, lokantalar, aç olmayanın bile ağzını sulandıracak yemek kokuları...

Yeni şehrin sahili tamamen halk plajlarıyla dolu, son derece temiz, özenli bu plajlar göz alabildiğine uzanıp gidiyor. Odamızın balkonundan bakınca Türkiye kıyıları görünüyordu. İster istemez kıyaslıyor insan, güzel memleketimizle buranın arasında ne çok fark vardı, daha güneye yapılan bir saatlik bir yolculukla adeta Avrupa’ya gelmiştik. Yaşam kalitesi ne kadar önemli, Yunanistan her ne kadar ciddi ekonomik sorunlarla boğuşsa da Türkiye’den bu konuda 29 basamak yukarda ve bunu küçük bir adada bile hemen fark ediyorsunuz. Bunları yeğenime söylemedim, mayosunu giymiş bir an önce denize gitmek için gözümün içine bakıyordu.

Eski ve yeninin, gelenekselle modernin harikulade bir ahenkle kucaklaştığı Rodos'ta kısa ama şahane bir tatil yaptık, sanırım anılar bohçamıza çok değerli birkaç anı da kattık.

Köyceğiz'deki evimize geldiğimizde kapıyı yine yeğenim açtı, bahçeye bakıp onu gözleriyle içti ve eve girer girmez ,ayakkabılarını fırlatıp çıplak ayaklarıyla ahşap zemine sıkıca bastı, "Oradayken hep orada yaşayabilirim, diye düşünmüştüm, ama bu evi çok seviyorum," dedi, "Çünkü burada pek çok anımız var..."

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaz sıcaklığında buharlaşan düşünceler

Solmaz Kamuran 18.07.2012

Yaz sıcaklığında erimemek için kendimize serin yerler bulmaya çalışıyoruz, rüzgâr poyrazdan esiyorsa en güzeli gidip Beylerbeyi İskelesi'nin önünde oturmak, gerçekten püfür püfür, bir süre sonra üşümek bile mümkün: Ama eğer rüzgâr lodostansa çare yok, en iyisi evde oturup klimayı açmak.

Global bir ısınma olduğu muhakkak, belgesel kanalları her dakika bunu söylüyor, ama sürpriz de değil, her ne kadar bugün yaşayanları doğrudan ilgilendirmese de dünyanın yeni bir buzul çağını yaşayacağı kesin; yalnız acaba gerçek sorun bu mu?

Bin yaşında gibi konuşacağım yine, ama nerede o güzelim yazlar, nerede...

Akşamları yazlık sinemaya giderken annemin, "hırka almayı unutmayın sakın" diyen sesi hâlâ kulaklarımda...

Ama o zamanlar İstanbul olsa olsa iki, üç milyon nüfusa sahipti, evler bahçeliydi, Karadeniz'den giren rüzgâr soluğu Çanakkale'de alırdı. Şimdiyse nüfus neredeyse yirmi milyon, pek çok Avrupa ülkesinden daha kalabalık. Her taraf çok katlı yapılarla dolu, ağaçlı bahçeler beton otoparklara dönüştü, kırlangıç ve leylek yuvası görmeyeli kimbilir kaç yıl oldu... Sanki bütün memleket sel oldu aktı geldi İstanbul'a ve bu insan seliyle birlikte şehrin bütün dengeleri alt üst oldu; hiçbir şey hiç kimseye yetmez durumda. Ama tabii kimse keyfinden bırakıp düşmedi, düşüyor yollara. Eğer insan doğduğu yerde mutlu olamazsa, karnını doyuramazsa, huzur bulamazsa ne yapabilir, tabii ki kırık bir kalple de olsa bırakır o toprakları, kendine yeni bir yerde ekmek arar. Her ne kadar gittiği yer de onun derdinin ilacı olamasa da... Ama gider, hakkıdır gitmek, şansını denemek, yaşamak herkesin hakkı. İstanbul çok bozuldu diyenlere öyle bir bozuluyorum ki, sanki bozulmaması için ne yaptınız, gerçek bir muhalefet mi... Haydi canım siz de, oturduğunuz yerden sızlanmak ne kadar da kolay...

Göçler hem soyut hem de somut anlamda çivisini çıkardı hayatın, artan nüfusla birlikte sorunlar da çözümlenmesi neredeyse imkânsız bir koca çile yumağına dönüştü. Karamsar kalabalıkta herkes birbirinden rahatsız, şikâyetçi ve mutsuz. Anketlerde "mutlu" çıkıyormuşuz, herhalde mutluluğun ne olduğunu bilmediğimizden.

Bazıları da ben böyle konuşunca diyor ki, "Aman sana ne bunlardan, bana ne. Eğer ben bulaşmazsam bana da bir şey bulaşmaz..."

Hiç sanmıyorum, bu çağda her şey herkese kolaylıkla bulaşıyor ve hatta insanın hayatını allak bullak ediveriyor.

Şu göçler olmasa biraz daha kolaylaşmaz mıydı hayat hepimiz için. "Cumhuriyet Türkiye"si neden bunca yıldır Anadolu'nun en temel, en insani sorunlarını halletmekte bir çocuktan daha aciz kaldı.

Hâlâ hükümetler yol yaptık, hastane yaptık, okul açtık, diye övünüyor... Zaten yapılmış olması gerekmiyor muydu çok zaman önce... Hâlâ insan haklarını konuşuyoruz, insanlara ana dillerinde eğitim hakkını bile kabul etmeyenler çoğunlukta... Herkes sadece kendi inanç ve düşüncelerinin doğru olduğunu düşünüyor ve bunların doğruluğundan asla kuşku duymuyor da üstelik. Yazıklar olsun...

Bir umutla kendini İstanbul'a atanlar ağır işlerde, güneş altında kol gücüyle çalışıyor inşaatlarda, tersanelerde; hiç durmadan sökülüp takılan kaldırımları hep onlar yapıyor, çöpleri onlar karıştırıyor.

Ellerinde kalın eldivenlerle sırtlandıkları ağır arabaları hurdalarla dolduruyor kadınlar, çocuklar, delikanlılar, bir ekmek parası için. Onlar da insan ve onların da yaşam hakları var, o haklara kavuşmadıkça içlerindeki öfkeler büyüdükçe büyüyecektir.

Bütün bunlar çoğunun aklına bile gelmiyor...

Eğer insanlar doğdukları yerde layık oldukları hayata kavuşturulmazsa bu hava daha çok ısınır ve hatta atom bombası gibi patlar ve en bana dokunmaz diyene bile öyle bir dokunur ki...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amok Koşucusu yorulunca...

Solmaz Kamuran 25.07.2012

Pazar sabahlarını çok seviyorum... Koyuyorum bir fincan kahvemi yanıma, güneşin henüz kavurmamayan tatlı sıcaklığının altında, kedimsi gerinmelerle küçük molalar vererek gazetelerimi okuyorum. Bir de radyom var, eski model, cam kenarındaki menekşeler ve kaktüslerle ahbaplık eden. Balkon kapısını her açışimde istasyon kayıyor, tam kendimi yumuşacık bir romantik şarkının ritmine kaptırmışken, ortalığı eski zaman yangın habercilerinkine benzeyen yanık mı yanık bir ses kaplıyor ama ben yine de sinirlenmiyorum. Çeviriveriyorum aşınmış yuvarlak siyah düğmeyi, her şey düzeliyor, yine başlıyorum allı pullu sayfaları karıştırmaya.

Her şeyi, her şeyi okuyorum neredeyse; iç haberler, dış haberler, köse yazıları, üçüncü sayfa, beşinci sayfa, arka sayfa, seri ilanlar, resim altları, sonra ekler, ekler, ekler... Ve sıra geliyor **haftanın bulmacasına**... İşte en keyifli bölüm bu. Ansiklopedilere bakmadan yap bakalım kolaysa, diyor içimdeki bir ses. Ve saçları iki yanda beyaz kurdeleli bir inatçı kara kız çıkıp geliyor yıllar öncesinden, elinde kurşunkalemi; hırsla başlıyor işe, sağdan sola, soldan sağa... Küçük resmin ülkemizdeki en büyük temsilcilerinden biri, Ayasofya'nın mimarlarından biri, İstanbul'un eski adlarından biri, Eskimoların buzdan evlerine verdikleri ad, bir yarışta aynı ahır adına koşan atlar, rütbesiz asker, eski zamanda gece bekçisi, bir nota, Avustralya yerlilerine özgü bir tür delilik...

İşte bu sorunun cevabını yazarken duraksıyor o inatçı küçük kara kız, kaleminin arkasını dişlemeye başlıyor ve giderek silikleşiyor, silikleşiyor, kayboluyor. Yerine acı çeken bir kadın geliyor, sigarasını içine çekmiyor ısıtıyor, başını yorgun yorgun çeviriyor, sabit bakışları ne Marmara'da oynaşan yaz ışıklarını görüyor, ne Kınalı'ya doğru seğırtmiş beyaz vapuru. Bir çeşit delilik, Avustralya yerlilerine özgü... Yazıyor cevabı kadın: **Amok**...

Nedir Amok? **Önüne çıkan her şeyi parçalayarak, öldürerek çılgınca koşmak, koşmak ve sonunda acı içinde ölmek.**

"Acaba ben de bir zamanlar Avustralyalı bir yerli miydim?"

Sorusuna cevap vermiyor bilmece. Ses de diyor ki, "saçmalama..."

Yıllar boyunca sevinci, kahkahayı, acıyı, gözyaşını paylaştığı, "belki de" tek arkadaşının bir akıl almaz trafik kazasında temelli gittiğini öğrendiği gece de mi saçmaydı. Nasıl bir arzu kaplamıştı içini, fırlayıp Fındıklı'dan Galata Köprüsü'ne doğru avaz avaz bağırarak koşmak için ve rastladığı her canlıyı öldürmek için, her şeyi parçalamak için ve sonunda kafasını Yenicami'nin mermer basamaklarına vura vura kanlar içinde ölmek için...

Ama Avustralyalılığı o kadar sürmüştü iste, onun yerine, bu toprağın insanı olarak cam kenarında oturup salya sümük ağlamış, ağlamıştı. Onun için mi, kendisi için mi meçhul...

Amok Koşucusu yorulmuştu... Oysa onu daha ne acılar bekliyordu, hem de aynı yerde, aynı camın önünde...

Annesi içeride, o güzel kafasında tek bir saç teli kalmamış, o güzel menevişli gözleri çukura kaçmış uyuyor muydu, ya da uyur gibi mi yapıyordu, bilmiyordu. Ama parmakla sayılı günleri kalmış bu kadının; vücudundan çıktığı, kişilik kavgalarında gelişen gururuna yem yaptığı, domatesli tereyağlı şehriye çorbasına bayıldığı bu hırçın, inatçı, huysuz ve bir o kadar da çocuksu ve cömert kadının hastalığının ruhunu nasıl ağıladığını biliyordu.

Şeytan diyordu ki, al eline bir jilet kendini doğra, kanlar fışkırsın incecik, derin yaralardan, kes kendini, haydi kes, kes, kes...

Ve kesmiyordu, kesemiyordu. Onun yerine ağlıyordu, her zamanki gibi salya sümük, pişmanlıklar içinde. Ve yine meçhuldü kime acıdığı, ona mı, kendine mi?

Acımak, acılar...

Acılar nasıl da farklı, her acı aynı dalga boyuyla yayılmıyor insanın ruhunda. Bir bakıyorsun bir Amok Koşucusu olmuşsun, bir bakıyorsun göğsünü jiletleyen bir serseri... Ya da sümüklü bir sarhoş...

Eğer çaresizsen, bir çözüm getiremiyorsan, yarın meçhule doğru kaydıysa, daha bir dağlanıyor yürek, daha bir kavruluyor beyin, bedeninden vazgeçiveriyorsun hem de inanılmaz bir kolaylıkla...

Cızırtılı radyodan tok bir ses:

"Eğer şimdi değilse, ne zaman."

Balkon kapısı esen rüzgârla aralandı, istasyon değişti:

"Ben sen o yok, biz varız..."

Küçük, inatçı kara kız geri gelmişti. Kurşunkalemni bastırarak yazdı; boru sesi: ti...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne zaman dans edeceğiz

Solmaz Kamuran 01.08.2012

Sadece sağlıklı olmak uğruna spor yapamayan tembeller sınıfındanım, ille de somut bir anlamı olmalı yaptığım hareketin, işe yaramalı ve bana haz vermeli. Yakınlarım bu yüzden, **“Seni koşturmak için haydi fırla, çabuk bir ekmek al mı demek lazım,”** diye dalga geçerler benimle. Sanırım öyle... Bir spor salonunda ter içinde egzersiz yapanlara yüksek sesle bravo derken içten içe biraz da şaşarım. **Benim için yürümek, bisikletle dolaşmak, yüzmek spor değil de bir yaşam biçimi,** çok eskilerden bu yana hem de, açık havada zevkle yaparım hepsini. **Bunların dışında bir de dans var tabii, en sevdiğim şeydir dans etmek, hem de hangi müzikle olursa olsun, bayılırım kendimi müziğin ritmine bırakıp sallanmaya, hoplamaya.** Aslında küçükken dansçı, haydi itiraf edeyim dansöz olmayı çok isterdim, gıpta ederdim onlar kıvrıla büküle raks ederken...

Spor konusunda benim gibi düşünen, ama benden farklı olarak yürümeye bile üşenen bir İngiliz arkadaşım ile karşılaştım geçenlerde, yıllardır fazla kilolarından şikâyet eder dururdu; hayatı rejimlerle kahırlı bir bitmez tükenmez kâbusa dönmüştü. Bir de baktım ipince olmuş, “Hayrola,” dedim; **“Sonunda buldum ilacımı,”** diye cevap verdi, **“deliler gibi dans ediyorum, vals, salsa, tango, hip-hop...”** Sadece zayıflamamıştı, çok da mutlu görünüyordu, gözleri şıkır şıkır parlıyordu. Yaşadığı şehirde bolca olan dans salonlarından birine üye olmuş ve hem incelmış hem de yepyeni bir çevre edinmişti kendine. Ona özenmedim değil...

“Ah, benim en istediğim şeylerden biri şöyle şahane dans eden bir kavalyle salon dansı yapmak,” dedim içimi çekerek. **“Tam senlik biri var,”** diye cevap verdi, **“adı Tim”.** Ve bana Tim’in filmlere konu olacak kadar ilginç, olağanüstü hikâyesini anlattı.

Tim, İngiltere’nin yoksul olarak kabul edilecek bir kesiminden geliyordu, işi gündüzleri sokaklardan kâğıt, mukavva toplamaktı, kazandığı paranın önemli bir kısmını akşamları gittiği dans salonuna vermeye aldırılmıyordu, orada hayatın tüm zorluklarını bir süreliğine de olsa unuttuyordu. Bütün gün çalışıyor sonra güneş batıp da ortalık karardığında duşunu alıyor, smokinini giyip papyonunu takarak dans salonunun yolunu tutuyordu. Tim’in hayatının zorlukları sadece para ile sınırlı değildi; **o, doğuştan sağırdı.** Çok güzel dudak okuyor ve kendini işaretlerle ifade edebiliyordu, **ama nasıl dans ediyordu, bunu anlamak zordu.** O, sesleri bizler gibi duymuyordu, sadece ritmi hissedebiliyordu, bunu da başına takılı birtakım aletlerle yapıyordu. Ağzım bir karış açık kalmıştı duyduklarım karşısında. Arkadaşım, salondaki kadınların onunla dans edebilmek için birbirleriyle yarıştıklarını söylüyordu, **Tim’in dans yarışmalarında kazandığı sayısız ödülü vardı.**

İçimi şaşkınlıkla karışık bir hayranlık duygusu sarmıştı. Hem Tim’in azmine ve yeteneğine hayran kalmıştım hem de sağır bir kâğıt toplayıcısının geceleri dans salonuna gitmesini mümkün kılan o sisteme, onu dışlamayan kültüre, edebe, insanlığa...

Kahvelerimizi bitirince vedalaşıp ayrıldık, arkadaşımın arkasından baktım, seke seke dans eder gibi yürüyordu, kısa sürede kalabalığın arasında kayboldu ben de evin yolunu tuttum. Ben yokuş aşağı inerken, yukarı doğru ter içinde bir kâğıt toplayıcısı tırmanıyordu. Elllerinde kalın, yıpranmış eldivenler, üstü başı kir içinde, yüzü bezgin, yorgun. Tıka basa doldurduğu el arabasını nasıl da güçlkle çekiyordu o cehennem sıcaklığında. Hemen arkasından bir başkası daha zorlanıyordu, o da bir kadındı, aynı yokluk ve zorluk içinde gencecik bir kadın...

Bir an için her ikisini bir dans salonunda güzel kostümler içinde tango yaparken hayal etmeye çalıştım. Hayali bile mümkün değildi...

Yanımdan geçen son model spor arabanın görgüsüz hışmından kurtulabilmek için kendimi daracık kaldırıma atarken içimden karmakarışık duygular geçiyordu; öfke, isyan, merhamet, utanç... Hiç sonuç getirmeyecek bir duygusal kaos işte...

Neden bu kadar büyük bir haksızlıklar zinciri var benim ülkemde, neden, neden, neden... Ve nereye kadar gidecek bu işin sonu... Neredeyse yüz yıldır halının altına süpürülmüş bu utanılası sosyal, ekonomik çöplük ne zaman kalkacak ortadan, ne zaman hep birlikte gerçek birer insan olarak yaşayacağız... Ne zaman hep birlikte dans edeceğiz, ne zaman...

İnsanın insanca yaşayamadığı, adına "düzen" denen düzenbazlıklardan nefret ediyorum...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki şekerli bir bardak çay

Solmaz Kamuran 08.08.2012

Anneannemin üzerinde mavi kuşların sapsarı sazlıklarda uçuştığı bir porselen demliğı vardı; sanki tavşankanı çayının sırrı o demlikteydi. Ölene kadar hep onu kullandı. Kırılacak diye ödü kopardı, hiçbir şeye değişmedi onu. Yaz aylarında öğleden sonraları, bahçesinin gölgeli bir yerine hasır koltuğunu çeker, mersin ağacının altında, rengârenk çiçeklerini seyrederek mutlaka iki bardak çay içerdi; kışın da camekânlı balkonunda dalıp giderdi düşüncelere. Tek şeker atardı ağzı sarı yaldızlı bardağına.

Babaannemse şekersiz içerdi çayını, ama o da hep aynı fincanla. Krem rengi, neredeyse şeffaf bir fincan... Sapına bayılırdım, inceikti, süslüydü. Gümüş iplikten örülmüş bir dantel gibi... Çok açık şekersiz bir çay, içinde de bir dilim limonun şöyle mini minicik bir köşesi. Babaannem öğle yemeğinden hemen sonra içerdi çayını, "hazım verir," derdi.

Anneannemin tek şekerli koyu çayı, babaannemin açık mı açık, şekersiz çayı... Onların bugünkü gibi sonsuz gölgelere dönüşmemiş olduğu o eski günlerde benim çayımsa çok şekerliydi, bal gibi.

Üniversite günlerim... Sabahları erkenden kalkıp mahmur gözlerle yola düşerdim altı kırk beş vapuruna yetişmek için. Vişneçürüğü deri koltuklu, ferforjemsı metalden raflı vapurlar. İkinci mevki, birinci mevki, lüks... Birinci ve ikinci mevkilerin arası kapalıydı, o zamanların İstanbul küçük burjuvazisi yoksulları yakınında görmeye tahammül edemiyordu galiba, ne de olsa göz görmeyince gönül katlanırdı. Onların oturdukları banklar mindersiz, kuru tahtaydı. Ama vapur yolcuları nerede oturlarsa otursunlar, ceplerinde kaç para olursa olsun yine de ortak bir noktada buluşurlardı, bir bardak sıcak çayda. Beyaz gömlekli garsonlar, pirinç tepsilerde durmadan çay taşırlardı onlara.

Bazıları çayın yanında bir de sigara yakardı. O zamanlar yasak yoktu kederin, neşenin dumanını savurup dünyanın anasını satmaya. Çaylardan bir yudum alınır ve gazeteler hışırtılarla açılırdı. Kimileri de aynı vapurlarla gide gele edinilen, göz aşinalığından tiryakiliğe dönüşmüş dostlukların günlük muhabbetlerine daldardı.

Sonra vapur tok bir sesle çarpardı Karaköy'deki iskelenin lastiklerine, yolcular ayaklanır, az sonra her biri bir yana dağılmak üzere, tuhaf bir sabırsızlıkla birbirine abanarak kapılara doğru yığılırdı. Garsonlar da kenarına madeni paralar bırakılmış boş çay bardaklarını toplardı.

Ben de koşuşturan insanların arasına karıştırdım...

Karaköy’de, Bedri Rahmi’nin yağmur yağdığında daha da bir göz alan o şahane seramik panosunun süslediği binanın yanından karşıya geçer ve otobüsüne koşardım. Mevsim kışsa hava henüz tam aydınlanmamış olurdu, ışıklı reklam panoları yanıp sönerdi yol kenarlarında; paltomun yakasını kaldırıp başımı cama dayar, seyrederdim İstanbul’un uyanışını.

Otobüs, Eminönü’nde sebze-meyve halinin civarında sırtlarına vurulmuş, kuleye benzer yükleriyle iki büküm yürüyen hamallara durup yol verirdi. Dükkân kapılarında, dar sokakların ağızlarında erkenci esnaf gruplar hâlinde çay içerdi.

Unkapanı’ndan sonra Valens kemerlerinin altından geçtiğimizde gün ıştır ve otobüs muhafazakâr semt Fatih’e dönerdi. Yavaşça kenara çekilen perdeler, mutfakların ölgün ampulleri, köse başında bir sabahçı kahvesi, yine taptaze çaylar... Otobüsten iner inmez, koşarak kantine giderdim; çay bizim ayrılmaz bir parçamızdı, onsuz olunamazdı. Evde, vapurda, okulda her yerde ve ille de çay bahçelerinde...

Çay bahçeleri... Onların herkes için ayrı bir yeri vardı, orada içilen çayların da...

Kimbilir neler görmüştü o üzerine bin bir ad yazılmış, kalpler kazınmış tahta masalar. Âşiksiz çay bahçesi olur mu hiç?

Âşıkların bacaklarını titreten o ilk buluşmalar, kavuşmalar...

Tahta masalar, tahta sandalyeler ortadan kaybolup gitti, yerlerini renkli plastiklere bırakarak. Tahtanın o sıcaklığını, çitirtilerini unuttuk artık, pek çok tadı unuttuğumuz gibi. Çay bahçeleri de giderek azaldı, çay bahçesi âşıkları nerelere sığındı bilmem? Kalan bir avuç bahçe yeter mi bu koca kentin âşıklarını kucaklamaya? Yoksa artık iki şekerli aşk da mı kalmadı?

İki şekerli aşk... Bir bardak sıcak çayda eriyen iki kesme şeker gibi...

Belki de çayın, o sıcacık bir bardak çayın içinde erimek için ille de iki âşık olmak gerekmez, iki dost da eriyebilir orada. Günün ya da gönlün yorgunluğunu, umutlarını, hayallerini dumanı tüten bir bardak çay eşliğinde paylaşmak ne kadar güzeldir. Çay da tiryakilik yapar, dostluk da...

Bir bardak çay... Bazen bir bardak çayda bir yaşamın okyanusları...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Leylekler yine göç yollarına düştüler

Solmaz Kamuran 15.08.2012

Geçen hafta göğe baktığımda kımıldayarak yaklaşan kocaman bir bulut gördüm ve dedim ki, **“Her şeye rağmen yaz bitiyor. Leylekler yine göç yollarına düştüler...”**

Küçük bir kızken beni en mutlu eden şeylerden biri ansızın bir sabah arka balkonumuzdaki yazlıklarına geliveren kırlangıçların cıvıldaşmalarıyla uyanmaktı. O zaman anlardım ki, iste çok beklediğim o **“yaz”** gelmiş.

Nasıl da telaşlı bir çalışkanlık içinde onarırlardı yuvalarını, çarçabuk. Ya daha sonra kuluçkaya yatan dişi, onu sabırla çamaşır ipindeki renkli plastik mandalların arasında bekleyen erkek ve sonra yumurtalardan çıkan

minicik gagalı arsız yavrular... Bir mevsim boyunca oyalarlardı ev halkını ve sonra bir gün bakardınız ki geldikleri gibi haber vermeden gidivermişler ailece... O zaman da anlardım ki yaz bitmiş... O sapsarı, sıcacık yaz bitmiş, bitivermiş...

Biten yazla birlikte gidenler yalnız onlar değildi, büyük sürüler hâlinde kimi kanat çırpma kimi süzüle leylekler toplanmaya başladılar Kayışdağ'ın tepesinde. Öylesine kalabalık olurlardı ki ta uzaklardan görebilirdiniz oluşturdukları o kocaman, o kımıldayan gri bulutu. Kırangıçların yalnız bıraktığı arka balkondan seyrederdim onları uzun uzun, küçük kalbimde o dönemlerde anlamını bilemediğim ama içimi sıkı bir tarifsiz hüznle... Ayrılmanın, özlemenin hüznünü nereden bilebilirdim ki o yaşta...

Şu günlerde de **hazan mevsiminin** eli kulağında, bakmayın siz bu rutubetli son sıcaklara, yakında bitecek şikâyetlerimiz. Eylülün vapurların beyazını daha bir beyaz, Marmara'nın mavisini daha bir mavi yapan ışığı bir günde sarıp sarmalayacak kentimizi.

Sonbahar, insani hiç alıştırmadan pattadak gelir İstanbul'a, bilirsiniz. Günlerin kısalması birden sanki hızlanır, geceler iyiden iyiye serinler. "İçeriden hırkamı getirir misin?" Ve yol kenarlarında birikmeye başlayan sarı yapraklar... İşte sonbahar... Martı sesleri sanki daha bir çılgımsı...

Martılar, martılar, martılar... Sıcak ülkelere giden göçmen kuşların eksikliğini martılar hiç mi hiç aratmaz gökyüzünde. Koca kanatları, sarımtırak gagaları ve yelpazeli ayaklarıyla bugünlerde neredeyse açlıktan sokak aralarındaki çöplüklere kadar şehre inen martılar... **Kedilerle** yan yana bidonları karıştıran martılar...

Ya sahillerde onların yerini alan **kargalar**? Yüz yaşında, ellerini arkasına kavuşturmuş asık yüzlü bir şişko filozof edasıyla nasıl da dolaşırlar sallana sallana çakılların arasında. Bir de tünediler mi ağaçların giderek çıplaklaşan dallarına, kalın çatlak sesleriyle başladılar mı gılgılamaya, bilin ki yağmur, bora yakında.

Ve yağmurlar... Önce ince ince, sonra daha bir kuvvetli... Pencere pervazlarında ısıklık çalan rüzgârlar, uzaklarda havlayan köpekler, kuytu kapı ağızlarında büzüşmüş kediler... Camları kamçılayan iri damlalar...

Ardından, hoş geldiniz **sığırcıklar**. Sipsivri gagalı, benekli sığırcıklar... Bir bakarsınız ip gibi dizilmişler balkondaki sardunya saksılarına; bir bakarsınız tanrısal bir senfoninin göksel dansını yapıyorlar, yüzlercesi birarada...

Peki ya **serçeler**? İncecik bacaklarının üstünde zıplayarak, onlar için bırakılmış ekmek kırıntılarını ürkekçe kapıp giden minik serçeler... Çocukluğumuzda bizleri ağlatan masalların talihsiz kahramanları serçeler... Kışın en çok onları düşünürüm.

Biliyorum, "**Yahu dur daha, kışı da ne çabuk getirdin,**" diyeceksiniz. Ama inanın zaman kanatlarını çok hızlı çırpın bir kuş. Anın değerini bilmek gerek. **Carpe diem...**

İki hafta dediğin nedir ki, su gibi geçer gider. Dedim ya **sonbahar kapı ağzında... Değil mi ki leylekler gitti...**

Her ne kadar onların arkalarından eski bir duygusal alışkanlıkla içim burkularak baktıysam da aslında ben eylül ışığını çok özledim. O hayatı göz alıcı bir beyazlığa boyayan, gönlümüzü nura boğan ışığı...

Huzur veren dingin ve sakin **eylülü öz-le-dim**.

Belki o ışık hepimizin kalbine sızar ve hepimize bir parça sükûnet verir. İçimizdeki şiddetin, nefretin, sevgisizliğin haktan gelir.

“Yaz” kusura bakmasın, bu yıl gerçekten bezdirdi...

Ama nasılsa leylekler yeniden gelene kadar yine özleyeceğiz onu. Değil mi ki zaman gelip geçerken en kötüyü bile silip süpürmekte, daima...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Objektiften görünen Eminönü

Solmaz Kamuran 22.08.2012

İstanbul deyince akla ilk gelenler **Boğaz, Sultanahmet, Adalar** ve **Haliç**'tir genellikle, ama hepimiz biliriz ki bu doğa harikası kent bilinen yerlerinin dışında da birbirinden ilginç, şaşırtıcı, renkli köşelerle doludur. Hatta iyi tanıdığımızı sandığımız semtler bile dikkatli gözlerle bakıldığında bir sürpriz bohçasına dönüşür.

Benim için **Eminönü** her defasında böyle olmuştur. Pek çok eski eserle kucak kucağa yaşayan, zamanın küfüyle tütsülenmiş bu mekân onu dolduran kalabalığıyla neredeyse asla tekrarlanmayan bir yığın resim yaratmıştır dağarcığımda. Mutluyken, mutsuzken, gerginken ya da kayıtsızlık içindeyken; bir şey ararken ya da sokaklarda öylesine avarelik yaparken ayaklarım beni hep oraya götürür. Durmadan hareket eden o insan bulutunun arasında bir de bakarım olmadık bir yerden çıkagelmiş anılarım, hayal kırıklıklarım, umutlarım... Ve bazen de kendimden kopuveririm; saatleri unuturum, aklımdakileri unuturum, Eminönü beni benden alıp uzaklara götürür. Kimi zaman da tam tersine kendime getirir; yaşadığım kentin, hatta ülkenin gerçek yüzüyle, ruhuyla yüz yüze kalırım.

Geçenlerde yine oralardaydım. Altgeçidin yanında taksiden iner inmez burnuma vuran kızarmış balık kokusuyla çarpıldım ve inanılmaz bir hızla geçmişe uçuverdim. Yaşanıp tüketilmiş bin bir an... Ama onları düşünmeye hiç zamanım olmadı, çünkü derhal o telaşlı kalabalık beni içine alıverdi, merdivenleri omuz omuza inip, cd çalarlardan yayılan yanık seslerin yankılandığı tuhaf dükkânlarla dolu altgeçidi geçtim.

Lahmacun kokuları ucuz parfümlerinkine karışıyordu. Ortalara kurulmuş tezgâhlarda yığınlarca çakmak, radyo, teyp, plastik çiçek, mermer tozundan biblo... Akla geldik gelmedik bir yığın ıvrır zıvrır... Genç bir delikanlı gırtlığını yırtarak bağıyor, “İhraç fazlası bunlar, ihraç fazlası, almayanı dövüyorlar”. Önünde kocaman bir tişört, çorap yığını...

Geçitten çıkar çıkmaz **Mısır Çarsısı, Yenicami, Rüstem Paşa Camii, Süleymaniye Camii, Beyazıt Kulesi** ile selamlaşıp yüzlerce kumrunun kanat çırpışı ile büyüleniyor insan... Hiç düşünmeden yürüyüverdim çarşının yanındaki pazar yerine doğru. Belediye otobüsleri, tramvaylar, dolmuşlar... Yaşlı kadınlar, erkekler, genç kızlar, aylak delikanlılar... Onu iniyor, yirmisi biniyor uzak semt otobüslerine. Sokağın iki yanına yayılmış seyyar satıcılar... Peynir, zeytin, kâğıt havlu, hurma, elma, muz, tornavida, el feneri... Yok yok burada.

Kasaplardan, ciğercilerden yayılan kokulara, baharat dükkânlarının önündeki çuvallardan yükselenler karışıyor. Ve biraz daha uzaktaki çöp yığınlarını karıştıran kediler ve insanlar. Dükkânın birinin kapısında ucuz kıyma yazıyordu, inanılmaz bir ucuzlukta hem de. Bir tezgâhta banyo süngerine benzeyen bir tekerlek kaşarın yanında lastik gibi bir kalıp beyaz peynir, onlar da neredeyse bedava. Her şeyin ucuzu var burada. Ve insanlar ellerinde naylon torbalar, filelerle daha da ucuzunu arayarak dolaşıyorlar oradan oraya.

Zücaciye dükkânlarının yanından kıvrılıp ambalajcılarının arasından geçtim, biraz daha yürüdüm ve eskicilerin sokağına girdim. Yere yığılmış ayakkabıların arasından ayağına uygun birini bulabilme çabasıydı yaşı bir amca, tekini uydurmuş da eşini arıyor. Ceket, pantolon deneyenler, palto arayanlar... Hatta çamaşır alanlar bile vardı. Kullanılmış donlar, sutyenler, fanilalar dar sokağın öbek öbek her yanında.

Gerisin geri dönüp kendimi çiçek ve evcil hayvan satılan çarşıya attım. Kedi ve köpek yavrularının kapatıldığı kafeslerden ağır kokular geliyordu ve teneke saksılardaki yaseminler bunu bastıramıyordu. Beyaz sakallı bir adam güverciniyle tavşanını yanına almış niyet çektiyordu. Dokununca yapraklarını kapatan küstümotunu şaşkınlıkla inceleyen birkaç turist vardı. Çaycı çocuk neredeyse kolumdan çekerek bir masaya oturttu beni. Yanda başörtülü iki kadın çantalarını kucaklarına koymuş gelinlerini çekiştiriyordu iştahla.

Çay bahçesinin bir köşesinde bir fotoğrafçı çekim yapıyordu. Bir yığın çocuk birikmişti çevresine, hepsi de ondan resimlerini çekmesini istiyorlardı. İçlerinden birinin, "Nolur abi, nolur bir kere," diye tükenmez bir ısrarla yalvardığını duydum. Fotoğrafçı aldırmayınca çocuk başladı onun paçasını, gömleğinin ucunu çekmeye. Tam, işte artık paparayı yiyecek, diye düşünürken çok şaşırtıcı bir şey oldu. **Adam, çocuğa doğru eğilip kollarının altından tuttu ve kaldırıp objektiften baktırdı. Çocuk fotoğrafının çekilmesi için değil o fotoğraf makinesinden dünyayı görebilmek için yalvarıyordu. Bir yığın yaşıttının arasından sadece o bunu merak etmişti.** Çay parasını tabağın kenarına bırakıp kalktım; **yüzü sevinçle aydınlanmış çocuk tek gözünü sıkıca yummuş diğerini kameraya adeta yapıştırmış Eminönü'ne bakıyordu.**

Onun hiç şansı yoktu, bundan neredeyse emindim. Ama bu durumu şansla açıklamak ne derecede doğruydı. Böylesine büyük bir gelir dağılımı ve fırsat eşitsizliği olan bir ülkede bir avuç insanın dışındakilerin ne umudu olabilirdi...

Bunu görmek için uzaklara gitmeye, istatistikleri incelemeye hiç gerek yok; Eminönü'ne biraz daha dikkatli bakmak yeterli.

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fuzuli bilgiler

Solmaz Kamuran 29.08.2012

Uykusuzluktan şikâyet eden biri değilim ama arada sırada benim de yatakta durmadan dönüp durduğum oluyor. Sağdan sola soldan sağa... Sonra fırlayıp geçiyorum bilgisayarın başına, bağlanıyorum internete oyalanmaya çalışıyorum, biraz orası biraz burası... Açıkçası yaptığım iş sanal âlemde nafile turlar atmak... İşte böyle avare dolaşırken buldum **Fuzuli Bilgiler Sitesi**'ni... O kadar eğlendim, öylesine fuzuli şeyler öğrendim ki gelmiş geçmiş tüm kaygılarımı unuttum diyebilirim, en azından birkaç saat için...

Bakın size onlardan birini anlatayım. İnsanlığın gidişatını, kadın erkek ilişkilerini büyük anlamda değiştiren doğum kontrolünün ne önemli bir şey olduğundan kimsenin kuşkusu yoktur mutlaka. Peki, bu alanda yapılan buluşların içinde önemli bir yeri olan **prezervatif**, yani **"Condom"** hakkında neler biliyorsunuz?

Adını **Condom Dükü**'nden almasına karşın aletin mucidi başka biriymiş. **Gabriel Fallopius**'mus bu ileri zekâlı beyefendinin adı. Böyle bir konuya aklını taktığına göre herhalde cinsel iştahı oldukça yüksek ve bu yüzden de başı çok ağrımış biri olması gereken bu arkadaş, 1500'lerin ortalarında özel olarak ilaçlanmış bir kilit hazırlamış yatak aksesuarı olarak. Aklınıza hemen gebelik gelmesin, o günlerde bu, sadece kadınların sorunuymuş acaba

bu konuda fazla bir değişiklik oldu mu erkekler için esas sorun, o sıralar yaygın olan cinsel hastalıklarıymış. Tevatüre göre kadınların hoşuna gitmesi için, pembe bir kurdeleyle uygun yere takılan bu kılıfı 1000'den fazla erkek kullanmış.

Aradan yaklaşık 100 yıl geçmiş Condom Dükü'nün bu konuyla yeniden ilgilenmesi için. Bu asil bey **İngiltere Kralı II. Charles**'in doktoruymuş. Kral kadınlara bayılıyormuş ama hastalık kapmaktan da ödü patlıyormuş. Doktoruna bu konuda bir şeyler yapması emrini vermiş. Adam, bir yığın denemeden sonra koyun bağırsağından yapılmış yağlı bir kılıf hazırlamış kralına. Ve Charles-II, bunu kullanmaya başlamış, ardından başka erkekler de... Herkes çok memnunmuş mucizevî buluştan. Tek sorun, kirli çamaşır ve donlarla beraber her gün kılıfın da yıkanması gerekmesiymiş. Eh ne yapsınlar, aşk uğruna buna da razı olmuşlar. Burada kılıfı kimin yıkadığını merak etmekten kendimi alamadım. Karısı, hizmetçisi, sevgilisi, fahişesi, kendisi? Cevabin üstüne bir yığın vodvil kiprokosu kurulabilir bence.

Gelelim daha sonraki gelişmelere. İlk modernleşme 1870'te olmuş ve ince latekslere kadar giden süreç başlamış. 1930'da da aşağı yukarı bugünkü şekline ve yapısına kavuşmuş Gabriel Fallapius'un büyük buluşu.

Teknik bilgi bu kadar, daha fazlasını merak edenler kütüphanelere, ciddi ansiklopedilere koşabilirler.

Ama korunmayla ilgili hikâyeler çok bol. **Bir parça pamuk üstüne damlatılan birkaç damla limonun** çok marifetli olduğunu duymuşluğum vardı ama beni en çok güldüren **Coca-Cola**'nın da bu kategoriye girmiş olması oldu. İster inanın ister inanmayın bazı hanımlar istenmeyen gebeliklerin çaresine bakmakta bu yöntemi kullanıyorlarmış şu modern dünyada. Asitli olduğu için, içinde canlı bir şey barındırmayan bu meşrubatın diyeti hatta daha etkiliymiş... Kimbilir belki reklamlarda son günlerde otuzuncu yaşını kutlayan bu ünlü diyet içeceğin bu özelliği de kullanılır önümüzdeki günlerde.

Başka ilginç korunma yöntemlerine gelince... Çinli kadınlar bu iş için **cıva** kullanıyorlarmış, etkin bir düşük nedeni ama sağlıklı olduğunu söylemek çok mümkün değil, kimbilir kaç kadın ölüp gitmiştir bu arada.

Eski Mısır'daki kadınlarsa, **krokodil pisliğini bala karıştırarak** savaşıyormuş spermlele.

Yunanlı kadınlar bir başka korunma yöntemi olan **"diafram"**ın mucidi sayılabilirler, bu iş için, **içi boşaltılmış yarım bir greyfurt** kullanıyorlarmış.

Romalı hemcinsleriye tarihçelerine yakışır bir şekilde daha sportif bir yöntem uyguluyorlarmış, cinsel birleşme biter bitmez hemen o anda başlıyorlarmış **yatakta sıçrayarak, takla atarak, amuda kalkarak aksırıp öksürmeye**.

Fuzuli bilgiler sitesi daha bir yığın fuzuli şeyle dolu. Neler mi? **Teflon tavalardan kibritlere, penguenlerin sevimli fahişeliğinden Nicola Tesla'nın deprem makinesine** kadar binlerce fuzuli bilgi sizleri bekliyor orada...

Benim can sıkıcı uykusuzluğum eğlenceli, bol kahkahalı bir seyirliğe dönüştü görüp öğrendiklerimle, arada gülmek de doğrusu insana çok iyi geliyor, herkese tavsiye ederim...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir rüya bahçesinde dinlenmek...

Yorulunca yatıp uzanarak dinlenenlerden değilim. Dinlenmek için yine çalışmalıyım ama farklı bir şey olmalı bu; bana en iyi gelen de bir bahçede eğilip kalkarak yaprak toplamak, dalları budamak, hortumu elime alıp öylesine düşünmeden saatlerce ortalığı sulamak, çıplak ayaklarla toprağa basmak... Şu günlerde en çok ihtiyacım olan şey işte tam da bu; ama hem çalışmaya ara veremem hem de küçük bahçem çok uzaklarda... Neyse ki hayal dünyam bana yardım ediyor, beyaz atım Rüzgâr'a atladım mı nasılsa her istediğim yer benim...

Dün gece geç vakit televizyona boş gözlerle bakarken bir de baktım gidivermişim uzaklara. Rüzgâr'ı kapının yanındaki limon ağacına bağlayıp girdim bahçemden içeri. Geçen defa diktığım günlük ne kadar da boylanmış, ya şu tepelere tırmanmış mis kokulu yasemine ne demeli...

Buraya her geldiğimde mutlaka yeni bir şeyler dikip dururum. Ertesi günden itibaren de dolaşıp teftiş ederim onları, bakalım ne oldu, diye... Bir mucize bekler gibi dikkatle bakarım, yeni bir minicik yaprak ya da tomurcuk ararım bana "merhaba" diyecek. Tabii ki bu her zaman gerçekleşmez ama olsun ben umudumu kesmem, bilirim nasılsa büyüyeceklerdir bir gün...

Sabahları bu mutat bahçe gezimi yaparken, bir de bakarım karşıdan nefesi kuvvetli Arap Hoca'nın karısı geliyor, yanında koca ineği. "Hoş gelmişsin," der, "nasılsın, ne yapıyorsun, bahçe mi yine, bakmadan olmaz tabii, haydi sana kolay gelsin." Yüzünde bir güzel gülüş, ağır adımlarla uzaklaşır göle doğru...

Göl genelde o saatlerde durgun olur, karşıda Ölemez Dağı. Tepesi bulutluysa bil ki yağmur yağdı yağacak. Yağmur yağarsa sarı yağmurluğumu giyerim, elimde bahçe makası, işe devam... Karşıdaki okaliptüs korusunun önündeki sazlarda ufakık yağmur kuşları oyunlar oynar, incecik bir dalın ucunda haydi bir aşağı bir yukarı... Sanki trapez yaparlar cıvıltılar içinde.

Komşunun keçisi koşturup durur gevrek sesiyle...

Pazartesi sabahları daha bir şenlikli olur ortalık. Evin önünden geçen yolda trafik artar. Traktörler, motosikletler, döküntü arabalar ve kamyonlar... Hepsi de pazara gider.

Kıpkırmızı bir traktörün direksiyonunda genç bir delikanlı, yanında başında yemenisi taze karısı... Arkada kasada kayınpeder, ellerini göğsünde kavuşturmuş sebze sandıklarının arasında, kendisiyle iftihar eden bir pozda, sallantıya zıplamaya aldırmadan ayakta durur. Görünen her şey onun eseridir ne de olsa...

Bir motosikletin üstünde karı, koca, çocuk üç kişilik bir aile. Nasıl becermişlerse bir yığın da bakır kap; peynir, yoğurt, salça dolu. Tutmuşlar pazarın yolunu...

"Haydi, Allah rast getire, bol kazançlar..."

Kamyonlar gelir geçer, rengârenk plastik kovalar, çamaşır seleleri, irili ufaklı kâseler, leğenler... Az sonra tezgâhlara yayılacaktır mallar. Çeyiz hazırlayan evlenme arifesinde kızlar, evine özenli geçkince hanımlar yanaşacaklardır birer birer:

"Kaça bu, mavisî yok mu?"

"Taksitle olmaz mı?"

Hafif kekeme satıcı düşünür gibi yapacaktır kafasını kaşıyarak ve sonra küçük defterinde açacaktır yeni bir sayfa daha...

Tozdan topraktan rengi belli olmayan, tamponu düşük eski bir araba adeta bağırarak köşeden görünecektir. İçinde gelin, kaynana, damat... Sepetler, sepetler, içleri turuncu portakal,

mandalina dolu... Yüzler ciddi.

Çevremizi üç yandan kuşatan dağlardan sonbaharın ilk serin rüzgârları kopup gelecektir bahçeme. Gölden esense antik şehir Kaunos'un selamını taşıyacaktır bana...

Ben bulutlarla sohbet ederken bu defa da ıspanak, pırasa, domates dolu bir at arabası gelecektir aşağıdan. Kasketli bir köylü dayı eliyle selam edecektir.

Yoldan geçen çalışkan köylüler, elleri kolları dolu...

Ben de, "Hiç olmazsa reçel yapayım," diyerek tutmalıyım alt kata inen basamakların yolunu, bodrumum nasıl da mis gibi turunç ve bergamot kokuludur...

Ve sonra birden uyanırım, kanatlı atım beni getirip yeniden yatağıma bırakmıştır, yanımdaki sivrisinek kovan tablettten yayılan limonumsu kokular genzimi yakar, televizyonu kapar, pikemi başıma çekerim gülümseyerek...

Dinlenmenin en güzeli bir bahçede olur, o bahçe hayallerde bile olsa...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mouloudji bir şarkı söylüyordu...

Solmaz Kamuran 12.09.2012

Bugün beyaz pırıltılarla mavi suları yarararak ilerleyen bir gemi gördüm...

İçime güzel duygular vermedi, oysa hava güzeldi, deniz de... Bulutsuz gökyüzünde özgürce kanat çırpın masum kuş sürüleri de vardı, ama ben o gemiyi sevmedim...

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

Bay Başkan

Size bir mektup yazıyorum.

Umarım zamanınız olur da

Okuyabilirsiniz.

Celp kâğıtlarım geldi,

Çarşamba günü akşam olmadan

Cephaye gitmek için

Ayrılmalıymışım buralardan.

Bugün dağları gördüm; yalçın, sarp, dokunulamaz gibi duran; gökyüzü aynı gökyüzüydü, o masum kuşlar yine uçuyordu; bir helikopter her şeyi savurarak indi kıraç tepelere, o helikopteri de sevmedim...

Gemi, üstünde öldürücü silahlarıyla gidiyordu engin sularda; helikopterden gencecik askerler iniyordu silahlarını doğrultarak. Ne gemiyi sevdim ne de helikopteri... Her ikisi de hayatı tehdit ediyordu.

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

Bay Başkan

Gitmek istemiyorum.

Ben bu dünyaya

Zavallıları öldürmeye gelmedim.

Derdim sizi kızdırmak değil;

Ama yine de bilin ki

Kaçıyorum;

Gitmeyeceğim askere.

İnsanlar gördüm... İlaç kuyruğunda, su kuyruğunda, çorba kuyruğunda... Çoğunun kucağında bir çocuk, bacaklarına dolanmış bir yığın başka çocuk... Ağlıyorlardı, ana baba çoluk çocuk...

Daha başkaları da vardı; döküntü gemilerin ambarlarında, perişan sallarda, TIR'ların gizli depolarında... Aç susuz... Yaşamak istiyorlardı, karınlarını doyurmak istiyorlardı, bir çatı altında güvenle uyumak istiyorlardı... Son uykularına kurbanlık koyunlar gibi korku içinde birbirlerine sarılarak gittiler.

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

Doğduğum günden bu güne,

Babamın öldüğünü

Kardeşlerimin gidip de dönmediğini

Çocuklarımın ağladığını gördüm.

Annem de çok çekti,

Şimdi mezarda.

Ve gülüyor bombalara,

Ve gülüyor akreplere, kurtlara.

Küçük bir kız gördüm, kâğıt mendil satıyordu yoldan aldırmazlık içinde geçen arabaların arasında. Sanki gerçekten ağlayan kalmış gibi bu dünyada... Herkesin gözyaşı çoktan kurudu.

Yollarda arabalar yanıyordu. Alevler acıları öğüttü, acılar yaşamın unu oldu, acılardan ekmek yaptılar.

Ağıtlar yakıyordu buruşuk yüzlü kadınlar, kimse duymuyordu.

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

Tutsaktım

Çalmışlardı hayatımı,

Ruhumu,

O çok sevgili geçmişimi.

Yarın sabah erkenden

Geride bırakıp

O yitik yılları

Koyulacağım yola.

Delikanlılar, kızlar aşkı tanıyamadan, gebe kadınlar bebeklerini koklayamadan, ihtiyarlar torunlarını okşayamadan, bebekler annelerinin memelerine doyamadan ölüyordu. Birer birer, beşer beşer, onar onar... Hepsi kaybolup gittiler; sanki hiç yaşamamışçasına, sadece sevenlerinin yüreğinde birer iz bırakarak...

Orta yaşlı egemen erkekler baktıkları her aynada sadece kendi şişkin egolarını görüyorlardı. Onların kulakları başka hayatlara sağır, gözleri başka hayatlara kördü...

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

*Fransa'nın
Brötonya'dan Provans'a ulaşan
Yollarına vurup kendimi
İnsanlara yalvar yakar diyeceğim
İtaat etmeyi reddedin,
Aman sakın yapmayın
Savaşa gitmeyin;
Gitmeyi reddedin.*

Bundan 250 yıl önce, **"Bütün insanlar eşit ve özgür doğarlar"** denmiş, bu cümleye kim itiraz edebilir... Ama yine de içimdeki isyankâr ses bana ısrarla soruyordu: **"Acaba bu eşitlik ve özgürlük sadece alınan ilk nefes kadar mı sürüyor?"**

Mouloudji bir şarkı söylüyordu:

*Eğer ille de
Dökülecekse bir kan,
Siz yüce bir öndersiniz Bay Başkan
Akıttıverin kendinizinkini.
Bir de varsa bir niyetiniz,
Peşime düşmek gibi,
Söyleyin polislerinize silahım yok;
Vurabilirler beni.*

Not: "Asker Kaçağı" şarkısının sözleri **Boris Vian** ve **Harold Berg**'e aittir.

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baki kalan...

Solmaz Kamuran 19.09.2012

Orta yaşlı egemen erkeklerin, kendi çıkarları doğrultusunda, hain bir ustalıkla sulayıp yetiştirdikleri toplumsal kin ve nefretin ilk zehirli çiçeklerinin açmaya başladığı dönemlerde okudum ben üniversitede. Daha ilk sömestre bitmeden bin bir çeşit fraksiyona ayrılmıştık ve neredeyse herkes birbirinin ezeli ve ebedi düşmanı

oluvermişti. Hoşgörüsüzlük, tahammülsüzlük, öfke içindeydik karşılıklı olarak. Hepimiz, en doğruyu düşündüğümüzden, en iyisini yaptığımızdan, diğerlerinin yüzde yüz yanıldığından emindik. Okula başladığımızda ilk heyecanı paylaştığımız arkadaşlarımızla yollarımız çabucak ayrılmış, selamlaşamaz hâle gelmiştik.

Bir gün laboratuarda pratik yaparken içeri çelimsiz, karakuru bir delikanlı girdi, marjinal gruplardan birinin üyesiydi, elindeki teksir edilmiş bildirileri hızla dağıtmaya başladı ve saniyeler içinde karşıt görüşten üç beş kişi ona saldırıp yere yıktı. Düşerken başını lavabonun kenarına çarpmıştı, alını açılmıştı, kan fışkırıyordu oluk oluk kaşından. Donup kaldık, hem fiziken hem de ruhen... Kimse ona yardım etmiyordu, o başka türlü düşünen bir haindi ne de olsa... Sonra bizden yaşça biraz daha büyük, bu işlere fazlaca bulaşmayan bir arkadaşımız onun yanına gitti, elindeki mendili yaralı gencin başına sıkıca bastırırken onu ayağa kaldırıp yüzünü yıkamasına yardım etti. Hemen itirazlar yükseldi, hatta ona bağırانlar da oldu, delice bir öfkeyle hainlerle işbirliğine girdiğini haykıranlar da...

O, sınıfa döndü ve gergin ama kararlı bir sesle, **“Arkadaşlar, ben başkalarının merhameti için asla dilenmem, ama kendi merhametimi de başkalarından asla esirgemem,”** dedi, **“ben buraya insanlara yardım etmeyi öğrenmeye geldim, onlara eziyet etmeyi değil...”** Kendinden emin, vakur bir tavırla yaralı genci alıp dışarı çıkardı. Onun bu tavrı beni utandırmıştı, yıllarca neden ben de gidip ona yardım etmedim diye düşündüm durdum. Söylediği o güzel, soylu cümleyi de asla unutmadım.

O nefret çiçekleri yıllar içinde inanılmaz bir hızla büyüyüp dev ağaçlara dönüştü, kıvrım kıvrım dallarıyla her yanı sardılar; en makul görünenler, en âkil sandıklarımız bile onların saldığı zehirli kokuların tutsağı oldu. İçimizdeki, o insanı insan yapan iyilik ve güzellikler yok oldu; başkalarının acılarına güler olduk, tüm merhametimizi, empatimizi kaybettik ve en korkuncu bunlardan hiç mi hiç utanmadık...

Homeros’un muhteşem **İlyada’sında** Aşil, Troia Prensi Hektor’la dövüşür ve onu öldürür, cesedini savaş alanında arabasına bağlayıp korkunç zafer naralarıyla yerlerde sürükler. Akşam olup da hava karardığında yaşlı kral oğlunun cansız bedenini almaya gelir ve ona der ki:

*Tanrısıl Akhilleus getir aklına babanı
Şimdi olmalı o da benim yaşumda
Varmıştır uğursuz ihtiyarlığın eşiğine
Belki çevresinde konuşulanlar bugün üzer onu
Belayı savacak kimsesi yoktur yanında
Ama duyar hiç olmazsa yaşadığını senin
Gün boyunca sevinir gönlünde
Oğlum dönecek Troia’dan, göreceğim onu, der.*

Bu sözler üzerine duygulanan Aşil, can düşmanının ölüsünü kendi elleriyle yıkayıp teslim eder acılı babaya.

İnsanlığın ortak bahçesine böylesine unutulmaz destanlar, efsaneler hediye etmiş topraklarda şimdi yaşayanların karşılıklı olarak gencecik evlatlarını kaybeden annelere, babalara “oh olsun” diyecek hâle gelmiş olmaları ne şaşırtıcı...

Divan edebiyatının unutulmamış şairlerinden **Baki**, **“Baki kalan bu kubbede hoş bir sedaymış,”** demiş. Bizden de bu kubbede geriye maalesef nahoş bir seda kalacak gibi...

Değil mi ki kaybetmişiz içimizdeki merhameti...

Oysa merhameti çıkarıp aldığımızda insanoğlundan geriye sadece kocaman bir leş kalıyor...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tuz

Solmaz Kamuran 26.09.2012

Gök Kubbesi'nin coşkulu, çağiltılı ve bilge sesi **Yahya Kemal, Vuslat** adlı eserinin mısralarında diyor ki:

*"Kanmaz en uzun buseye, öptükçe susuzdur,
Zira susatan zevk o dudaklardaki tuzdur;
İnsan ne yaratmışsa yaratmıştır o tuzdan.
Bir sır gibidir az çok ilah olduğumuzdan."*

Aşka tuzu ancak Yahya Kemal gibi bir büyük şair böylesi bir ustalıkla katabilirdi. Yârin dudağındaki o baştan çıkarıcı, o doyumsuz arzu ve zevklerin anahtarı bir nebze tuzu hayatımızdan çıkarıp atsak insanlıktan geriye ne kalırdı... Aşımıza da, aşkımıza da tat veren hep o; ya da tümünden tadımızı kaçıran...

Adı eski çağlardan bu yana insanlığın en temel gıdası ekmekle birlikte anılan tuz, bütün toplumların vazgeçilmezi. Eski Ahit'te, **"Rabbin önünde ebedi tuz ahdidir"** denir; Yeni Ahit'teyse **"Toprağın tuzu, Yaratan'ın öyküsünü anlatsın"**... Evlenen çiftler Hristiyanlıkta şarap, ekmek ve tuzla kutsanırlar. Pek çok dilde tuzla insan ilişkisi üzerine pek çok deyim var. Yunanlılar **"Tuza karşı günah işleme"**, İranlılar **"Tuza ihanet etme"** derler. Bizdekilere gelince, neredeyse saymakla bitmeyecek kadar çok **"tuz"**lu deyimlerimiz ve âdetlerimiz.

Hangimiz koyu bir bezginlik ve mutsuzluk anında **"Artık benim için hayatın tadı tuzu kalmadı"** dememiştir? Ya da sabrımızı taşıran bir durumda **"Bu da tuz biber ekti"**. Olumlu bir işe katkıda bulunanların soylu tevazularının sembol kelimeleridir **"Çorbada tuzum bulunsun"**. Çarşıya pazara çıkıp da kasıp kavuran pahalılıkla çarpılanlar bir yandan başlarını iki yana sallar, bir yandan **"Amma da tuzluymuş"** derler. Kalkışılan bir işin, ya da alışverişin umulandan daha fazla maddi yük getirmesi durumunda da hemen **"Tuzluya patladı"** denir. **"Tuzu kuru"** olanların hayatlarına kimi zaman gıptayla bakılır, kimi zaman da **"Tuzsuz aşım, dertsiz başım"** sözlerinde bir avuntu aranır.

Kazayla elden düşürülen vazo kırılır, bin parçaya bölünüp **"Tuzla buz olur"**. Sevgilinin ihanetiyle karşılaşan yürek de... Gönül yarasını unutmaya çalışana sakın hatırlatmayın o eski günleri, yoksa **"Yarasına tuz basmış"** olursunuz. Gençler şakalaşırken **"Tuzlayayım da kokma"** diye kıkırdar. Yolsuzluklar ayyuka çıktığında yaşını başını almış büyükler **"Et kokarsa tuz basarsın, ya tuz da kokarsa"** diye mırıldanırlar.

Anadolu'nun bazı yörelerinde hâlâ **tuz** aracılığıyla duygu ve düşünceler ifade edilir. Genç kızlar **yemeğin tuzunu** kasıtlı olarak kaçırarak evlenme arzularını açığa vururlar. Kimi dağ köylerinde konuğa ilk ikram **biraz tuz, biraz biber ve bir dilim ekmektir**. Hamile bir kadının başına belli etmeden **tuz serpilirse** doğacak bebeğin cinsiyetini tesbit için hiçbir modern tıbbi cihaza gerek kalmayabilir. Nasılsa anne adayı burnunu ellerse oğlu, ağzını ellerse kızı olacak demektir. Eğer kem gözlerden korkuyorsanız **bir avuç tuzu** tepenizden geçirip ateşe ativerin; göreceksiniz nasıl da turuncu alevlerle çatırdayarak yanacaktır. İçiniz rahat olsun, artık uzun süre nazara gelmezsiniz.

Tuz, insanlık kadar eski bir lezzet hayatımızda, bir mucize... Deriyi yumuşatarak sert rüzgârlara karşı kendimizi korumamızı sağlayan da o; dalından koptuğunda zehir zıkkım olan zeytinin acısını alarak onu Akdeniz mutfağının ecesi yapan da o.

Doğrusu **tuzsuz** bir sofrayı düşünemiyorum. Daha masaya oturur oturmaz eli **tuzluğa** gidenlerdenim ben. **Tuzluklar...** Ait olduğu yerin kimlik kartı gibi duran tuzluklar? Plastik, tahta, gümüş, hatta altın tuzluklar, tuzluk niyetine kullanılan çay tabakları... Siyahlaşmış bıçak izleriyle kaplı yıpranmış muşambaların; siyaset, cinayet, futbol haberleriyle dolu gazete sayfalarının; kenarı dantelli, kolalanmış beyaz keten örtülerin üzerindeki tuzluklar...

Domatesle kalenderliği, yeşil erikle yaramazlığı paylaşır tuz. Kuru soğanın üzerinde mütevekkil, bifteğin üzerinde bir parça muzaffer durur. Sofralar ve çevresindeki insanlar ne kadar değişirse değişsin onun hayatımızdaki ortak yeri hiç değişmez.

Azı karar çoğu zarar, derler tuzun. Ben de diyorum ki; hayatımızın tadı bol, tuzu kıvamında olsun. Gözyaşından öğrenmesin onu çocuklarımız. Tüm insanlık paylaşsın “Tuzun kuruluşunu”...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kediye sevmek...

Solmaz Kamuran 03.10.2012

Çaresiz kederlere teslim olduğum bir dönemdi. Ne gülmek istiyordum ne de gülen birini görmek... Zamanı unutmak için kendimi deliler gibi çalışmaya vermiştim. Elimden gelse sadece çalışacak ve uyuyacaktım. O kadar mutsuzdum...

Sonra bir gün kapı çaldı, bir arkadaşım kucağında minicik, sapsarı bir kediyle gelmişti bana. “Biraz avunursun belki,” dedi, “insanların yapamadığını bazen bunlar yapar...” Kehribar gözlü tüy yumağını yere bıraktı.

Küçük yaramaz o anda başladı atlayıp zıplamaya, uzun koridorda deparlar atıyor, sonra yuvarlanıyor ve dakikalarca küçük kaplan sesleri çıkararak kuyruğuyla didişiyordu. Beş dakika içinde bütün daireyi dolaştı, en sevdiği yer büyük kitaplık olmuştu. Raf raf keşfetti orayı, bazı kitaplar devrildi, bazıları yerlere düştü. Oradan oraya zıplayıp duruyordu, bir ara tavandaki avizeyi bile gözü kesti, ama o kadar yukarı havalanamıyordu. Yorulunca geldi omzuma kıvrıldı ve tırlayarak uykuya daldı. Gülümsedim. Sarmancık beni güldürmeyi başarmıştı.

Arkadaşım onu kapı önünde bulmuştu, birkaç küçük oğlan çocuğu boynuna bir ip takmış köpek gibi dolaştırıyorlarmış. Üstelik bıyıklarını da kesmişler. Yan apartmanın merdiven altında doğurmuş annesi onu ve her nedense bırakıp gitmiş. Bizim mahallenin afacanları da onu alıp kendilerine özel bir bekçi kedi yaratmaya karar vermişler.

Birdenbire kanım ısınmıştı kediciğe, evde bir de yaramaz köpeğimiz olmasına rağmen onu almaya karar verdim. Nasılsa alıştırdı birbirlerine ve alıştılar da.

Sevgili Merlinciğim ailemize böyle katıldı ve tam 19 yıl bizimle hayatı paylaştı.

Başlangıçta çok hareketliydi, hiç yerinde durmazdı, ama sonra duruldu, bilge bir kedi oldu. Onca yıl boyunca bir kişiyi bile tırmalamışlığı olmadı. Küçük yeğenimin bebeklikten çocukluğa geçmesini buzdolabının üzerinde sabırla bekledi. Ne zamanki artık canının yanmayacağından emin oldu, işte o an aşağı inip onun kucağına kuruldu.

Bilge kedimiz müthiş bir avcıydı. Çatılarda dolaşır, sahibine kendince değerli armağanlar getirirdi. Ve ben çığlık çığlığa bağırırdım bu hediyeler karşısında. Bir de sersem kumrular vardı... Onları kurtarmak için Merlin'in boynuna çanlar taktık, yine de haftada en az birini haklardı. Hatta bu yüzden defalarca ölüm tehlikesi atlattı. Onları avlamaya çalışırken en az üç defa yedinci kattan düştü.

Kediler dokuz canlı derler ya, bence doğru. Biz heyecan içinde aşağı koştüğümüzda onu hep bir kenarda yalanırken bulurduk. Yarı suçlu yarı acındıran bakışlarla bize bakardı. O kadar tatlıydı ki. Onu görünce her şeyi unuttur kucağıma alıp okşamaktan başka bir şey düşünemezdim.

Merlin bizi çok mutlu etti. İlerlemiş yaşında bile oyuncuydu.

En sevdiği şey geceleri bizimle yatmaktı, gelir ayakucumuza kurulurdu. Bazen de coşar bir insan gibi başını yastığımıza koyardı. Tembel şey, suyumı paylaşmaya bile cesaret ederdi arada bir.

O varken evde asla kendimi yalnız hissetmezdim, kedisizlere tuhaf gelir ama kediciler anlar beni. Onunla konuşurdum, gözlerime bakardı ve gelip ellerimi yalardı.

Sonra ihtiyarladı, o kocaman kedim küçüldü, küçüldü, minicik kaldı, tıpkı bana ilk geldiği günlerdeki gibi tüy gibi hafifledi. Onu evde yalnız bırakamıyordum, nereye gitsem paket gibi taşırdım. O benim can yoldaşımdı, ben de onun.

Ve bir yılbaşı arifesinde uyurken geçip gitti dünyadan, uykusunda. Güzel bir ömür sürmüştü, uzun ve sağlıklı ama ben çok ağladım.

Merlin'i o kadar çok özlüyorum ki... Hayatımdaki yeri bir daha asla dolmadı. Eve yeni bir kedi de almadım. Şimdi sokaklardaki kedilerle oyalanıyorum. Bana kedi sevmeyi Merlin öğretti. Sadece sevgiyi değil sadakatle bağlanmayı da..

Siz bakmayın kedi "nankördür" diyenlere. Nankör olan çoğu zaman insandır. Kendisine yararlı olan hayvanları değil korktuklarını sever, sayar, yüceltir. Yanında durup onunla hayatı paylaşanlara da hakaret eder. Belki de birbirlerine karşı da daima bunu yaptıkları için... Ve belki de bunu hayatın her alanında bir motto olarak kabullendikleri için...

Hayvanseverler geçen hafta sonu hayvan dostlarının yaşam hakları için sokağa döküldüğünde Merlin'i bir kere daha özlemle hatırladım.

Siz de bir kedi alın gülümseyin, ama pet-shop'lardan değil, sokaklardan...

Belki yakında İstanbul sokaklarında onları göremeyebilirsiniz...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişen mevsimler ve değişen kadın berberleri...

Bu yıl ne kış kışa benzedi ne de yaz yaza... Mevsimler değişiyormuş... Ozon tabakasındaki delikler, çevre kirlenmesi, güneş patlamaları... İnsanlar, her şey değişiyor, diyorlar, şikâyet ediyorlar... Oysa zaten hep değişmemiş miydi? Su koskoca evren, ezeli ebedine karışmış, değişiyor da değişiyor. İnsanın buna katkısına gelince, o da kendisinin evrendeki yeri kadardır herhalde...

İnsanı ve evreni boyutsal açılardan kıyaslayınca böyle ama insanı ve yaşadığı çevreyi ele alınca farklı tablolara ulaşıyoruz. "Doğa"ya rağmen yaptıklarımız doğayı bozuyor ve yaşamımızı zorlaştırıp güzelliklerden uzaklaştırıyor; tıpkı arabanın dikiz aynasında bir anda kayboluveren, oysa biraz önce yanı başımızda olan görüntüler gibi cânım güzellikler hızla yitip gidiyor...

Oysa ne de çok lafını ederiz güzelliğin. Güzel kıyafetler, güzel yemekler isteriz, güzel yaşamak isteriz kendimizce. Ne var ki yaşadığımız yere gelince buna pek de önem vermediğimizin verileri çıkıyor karşımıza. Köylerden kentlere biçimsiz ve estetikten yoksun bir yerleşmedir sürüyor yüzlerce yıldır.

Kentleşme deyince, bizim yan taraftaki iki apartman daha yıkıldı. 1960'ların başında Kadıköy'de eski köşkler ve bahçe içindeki müstakil evler birer birer yok olmaya başladığında yerlerine dikilen dört katlı apartmanlardandılar.

Bu ilk apartmanlarla birlikte sokaklar mahallelere dönüşmüş, yeni insanlar taşınmıştı yeni moda evlere. O günlerde henüz televizyon yoktu, hatta telefon bile yaygın değildi. Gazeteler kırmızı iri puntolu isimleri dışında renkten yoksundu. Çocuklar sokak aralarında, boş aralarda anadan babadan kalma oyunları oynarlardı, kadınların eğlenceleriye biraraya geldikleri kabul günlerinden ibaretti.

Günümüze göre cüce olan bu apartmanlar, sosyal yaşamda dev değişikliklerin ilk adımlarını attılar. Her mahalleye belediye Macaristan'dan yeni aldığı burunsuz otobüslerden koydu, gazeteler fotoroman ekleri yayımlamaya başladı; geniş caddelere sinemalar, modern mağazalar açıldı. Başta kadınlarinki olmak üzere giyim tarzları değişiverdi.

Üst baş, ayakkabı meselesi iyi kötü hallediliyordu ama saçlar büyük bir sorundu hanımlar için. Şimdiki gibi neredeyse her binanın alt katındaki mahalle berberleri de yoktu, alışveriş merkezlerindeki ultra-modern kuaförler de... Sayılı birkaç kadın berberi yalnızca Kadıköy'deydi. Ne yapsınlar, çaresiz işe gider gibi genellikle pazartesileri erkenden otobüse ya da seyrek de olsa geçen dolmuşlara atlar berberlerin yolunu tutarlardı.

Uzun bir sıra bekleyişten sonra uydurma şampuanlarla saçlar yıkanır, ardından kafalara teneke rulolar takılır ve başlardı eziyetin âlâsı. Şeffaf, tersine çevrilmiş kovalara benzeyen kurutucuların altına girilip oturulurdu. Kadınlar alı al moru mor, güzelleşme uğruna bekler de beklerdi cehennem sıcaklığının içinde.

Neden sonra berber başıyla bir işaret yapar ve çırak bayılmanın arifesindeki kadını aynanın önüne alırdı. Önce iki ince tarakla didilen saçlar daha sonra ocakta kızdırılan bir maşayla ya bir biri üstüne kapanan lokmalar hâlinde taranır ya da hepsinin uçları dışa döndürülüp "karavel" yapılırdı.

Bu işlemler bitince yapışkan bir sprey, saksımsı bir görüntüye kavuşan başa püskürtülür ve berber ikinci bir aynayla bu manzarayı enseden müşterisine iftiharla gösterirdi ki bu, kuaför serüveninin bittiği anlamına gelirdi. O günkü bütçelere göre pahalı sayılan ücreti ödeyen kadınlar, vitrinlerde, otobüs camlarında kendi güzelliklerine dalarak evlerine dönerlerdi.

Simdi onların boylarınca torunları var, bazılarıysa ayrılıp gittiler dünyadan, kayboldular... Tıpkı bir zamanlar yaşadıkları apartmanlar gibi... Şimdilerde onların yerlerini alan gökdelen sakini hanımların yeni güzellik

reçetelerinden ve kadın berberlerindeki değişimlerden hiç haberdar olamadan hem de...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nursen, Palamar ve ben

Solmaz Kamuran 17.10.2012

Nursen yedi yaşında ve ön dişlerinden ikisi sallanıp düşmüş, o sevimli boşluğa takılıp duruyor dili konuşurken. Sağ elinin başparmağına yakın bir yerinde çok büyük olmasa da bayağı hallice bir kırmızı yara var iyileşmekte olan. Sorduğumda, yandı, dedi, sonra çekik gözlerini aç aça, annem oraya patates koyuyor iyileşsin, diye ekledi. Çay dökülmüş küçücük elinin üzerine sabah okula gitmek üzereyken. **Kuledibi**'ndeki sokaklardan birinde tanıştık onunla.

İnsanın en değerli hazinesinin "zaman" olduğunu düşünüyorum uzunca bir süredir, asla geri getirilemeyecek olan, paha biçilmez bir hazine... Ve o "zamanı" dünyanın en "zengin" şehrinde geçirmeye doyamıyorum. Atıyorum kendimi İstanbul'un sokaklarına, avare adımlarla dolaşıyorum; kimi zaman **Sultanahmet**'te müzelerde, kimi zaman **Eminönü**'nde çarşı pazarda, kimi zaman herhangi bir deniz kıyısında, bir bankta beyaz vapurlara dalarak...

O gün de canım **Kuledibi**'ni çekmişti. Sabah erkenden çıkıp vapurla geçmiştım **Karaköy**'e. Hava serinceydi, ama yine de dışarıda oturdum. Martılar havada dönen bulutlar oluşturuyordu, balıkçı teknelerinin peşindeydiler çığlık çığlığa. Mendirekte bir yığın karabatak vardı yan yana dizilmiş, heykel sessizliğinde...

Haydarpaşa Garı, **Selimiye Kışlası** ve onların dibinde yük boşaltıp yük alan hantal şilepler, kosterler... **Kız Kulesi** nasıl da havalı...

Karşı kıyı giderek yaklaşıyordu hafif yana yatmış vapurumuz hızla ilerlerken. **Ayasofya** nereden bakarsan bak görkemliydi. **Yenicami** ne kadar da nazeninmiş meğerse... Gözlerimle dolaştım eski şehrin sokaklarında, bütün sesleri ve kokuları duyarak... Şehrimi keyifle içimde hissederek daldım gittim. Sonra vapur iskeleye yanaştı, ben de kalabalığa karışıp altgeçide yöneldim.

Birileri gidiyor birileri geliyordu durmadan. Her yer cep telefonu, bilgisayar, müzik seti satan dükkânlarla doluydu. Her yerden ayrı bir ses geliyordu. Basamakları hızla tırmandım ve **Selanik Pasajı**'nın yanında tekrar gökyüzüne kavuştım.

Tünel binası her zaman çok hoşuma gitmiştir. İki dakika bile sürmeyen bir yolculuk... Yine de oturdum. Sallandık sağa sola bütün yolcular ve sanki hepimizin acelesi varmış gibi telaşla kendimizi dışarı attık durduğunda. Tramvaylar bekliyordu. Biri kalktı hemen, eski zamanlardan yankılanan çan sesleriyle...

Mevlevihane'nin olduğu sokaktan aşağı yürüdüm. Her yer gitar, piyano, saz, bateri satan dükkânlarla doluydu. Kaldırımlara Afrika ülkelerinden bir ümit peşine düşerek gelmiş genç adamlar tezgâh açmışlardı. Ve sonra daha aşağılarda pirinç plaketler yapan dükkânlar... Yan tarafta bir sokakta çamaşırlar dalgalanıyordu, hem de ne yükseklerde...

Köşeden sağa döndüm ve Cenevizlilerden kalmış **Kule**'ye ulaştım. Nedense taşlarını sevesim gelmişti dokunarak. Acaba hangi ustalar yapmıştı onu... Ah ustam, yaman ustam, adın bilinmese de eserin hâlâ burada, dedim küçücük bir sesle.

Kuledibi'ndeki çayhanede iki sevgili tavra oynuyordu, birkaç kişi kendini televizyondaki yarışma programına kaptırmıştı. Çay bardaklarında yaramaz çingirtılarla dönüyordu küçük kaşıklar. Ben de oturup iki bardak çay içtim, bir de taptaze simit yedim.

Sonra kalktım ve ayaklarım beni o çamaşırly sokağa götürdü. Daracık yolun alt kısımlarında bir minicik pasaklı boşluğa iki bank konulmuştu, ortada bir kuyu vardı ağzı sıkıca taşla kapatılmış.

Çevre evlerden rutubetli bir keder yayılıyordu sanki. Evlerin kırık dökük pencerelerinde beliren meraklı başlar... Çöplerin tepesinde dolanan irili ufaklı bir yığın kedi...

Biraz oturdum orada ve **Nursen** geldi yanıma, eski bir arkadaşım gibi. Ve bir de **Palamar**... Ayakları beyaz, yüzünün yarısı maskeli kapkara bir kedi... Adının Palamar olduğunu Nursen'den öğrendim. Ne güzel bir addı bu böyle. Kim koymuş, diye sordum, Nursen bilmem gibilerden omuz silkti.

Küçük kızın ipeksi saçlarına dokundum, Palamar'ın tüyleri kadar yumuşaktı...

Üçümüz, yüksek binaların arasından sızan kirli bir gün ışığının altında bir süre kırk yıllık dostlar gibi sessizce zamanı sevgiyle paylaştık. **Nursen, Palamar ve ben...**

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayram neşesi, bayram hüznü

Solmaz Kamuran 24.10.2012

Uzunca bir süredir bayramlar beni hüznlendiriyor. Bir tatil fırsatını değerlendirip şehir dışına kaçan İstanbulluların terk ettiği o boş caddeler, sokaklar mı bunun nedeni; yoksa aşındırdığımız takvimlerden çok daha hızlı bir değişimin geride öksüz bıraktığı anılar mı? Bilemiyorum.

Ama artık bayram sabahları coşku ve sevinçle yataktan fırlamadığım kesin.

Oysa ne güzeldi o neşe, mutluluk... Yepyeni rugan ayakkabılarımızı ve elbiselerimizi bir an önce giyebilmek için kız kardeşimle erkenden uyanırdık. Hem de "Durun, üstünüzü kirleteceksiniz, kahvaltıdan sonra giyinin," uyarılarına hiç aldırmadan.

Sonra sırayla annemizin önüne otururduk, o da saçlarımızı tarar, minik topuzlar oturturdu tepelerimize, birer de kocaman, bembeyaz saten kurdele...

Babaannemize gitmek üzere anne ve babamız hazırlanırken biz de kapı önüne çıkardık. Bütün çocuklar kendilerince özenli giyinmiş olurlardı. Kızlar ellerinde ayçiçeği paketleriyle duvara dizilir, erkekler de çatapatları ve mantar tabancalarıyla onları korkuturdu.

Sonra herkes yola koyulurdu; kimileri yürüyerek, kimileri faytonla ve küçük bir azınlık da özel arabalarıyla. Biz de faytonla gidenlerdendik. Erkek kardeşimiz asla yanımızda durmaz ille de arabacının yanında oturmak isterdi. O günlerdeki en büyük hayali bir an önce büyüüp faytoncu olmaktı.

Ve parke yollardaki nal seslerinin tıktırmasıyla babaannemlerin iki katlı, bahçeli ve bol kedili evine ulaşırdık. Bayram sofrası çoktan hazırlanmış olurdu; bembeyaz bir örtünün üzerinde porselen tabaklar, kocaman çatallar, kaşıklar, bıçaklar ve dumanı tüten bir çorba. Ortada da mevsimin en güzel çiçekleri...

Yemek bitip de harçlıklarımızı aldık mı sıkılmaya başladık ve tuttururduk "Haydi gidelim, haydi gidelim," diye.

O gün eve döndükten sonra birkaç komşu ziyaret edilir, birkaç komşu da bize gelirdi. Herkese çikolata, minik kadehlerle likörler, likör içmeyenlere de bol köpüklü kahveler ikram edilir. Çocuklara süslü mendiller içinde bayram harçlıkları verilirdi.

Bayram, ikinci günden itibaren bizler için harika geçerdi; sanırım köşedeki bakkal için de... İki de bir gidip gazoz, gofret, kremalı bisküvi, artist resimli sakız, leblebi şekeri alırdık.

Biraz daha büyüyünce lunaparka, hatta sinemaya gitmemize de izin verildi. Dönme dolaplar, çarpışan otolar, dev aynaları, korku tünelleri ve curcunalı bir müzik... Filmlere gelince, bayram için çocuklara yönelik komediler oynatılırdı.

Sinemanın kapısındaki büfeden alınan sosisli sandviçin tadı inanın hâlâ damağımdadır. O tadı bir daha asla bulamadım. Aslında çocukluğun o saf ve önyargısız günlerinin tadını demek belki daha doğru olur.

Sonra büyüydük, değiştik, değişmeye de devam ediyoruz... Biz de, yaşadığımız kent de, yaşam biçimleri de... Sevdiklerimiz kayboluyor, dolaştığımız o eski sokaklar kayboluyor, bayramlar kayboluyor. Geriye sisli anılar kalıyor, ara sıra hatırladığımız, bizi gülümsetirken içimizi de burkan...

Herkese anısı bir ömür taze kalacak mutlu bayramlar..

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Acaba, her şey caz mı

Solmaz Kamuran 31.10.2012

Sizi bilmem ama ben caz severim... Hemen "aman" demeyin. Onu dinleyip bütünleşince çok da yabancı olmadığınızı göreceksiniz, tıpkı her günkü yaşam gibidir caz... Sabah uyanırsınız, yüzünüzü, gözünüzü yıkayıp, dişlerinizi fırçalarsınız. Bazıları bunu yapmayabilir. Önemli değil, caz açısından... Ama havluya yüzünüzü kuruladıktan sonra yaptıklarınız önemli. Caz orada başlar. Evden çıkıp bir işyerine gidersiniz ya da gitmezsiniz, televizyonun karşısındaki koltuğa yapışıp kalırsınız belki de, yine önemli değil. Yaratmaya başlarsınız ya o günü, caz gibi...

Belli bir bestesi yok, benzer öbürlerine ama farklıdır... Haydi, çal bakalım... İşte saksafon, işte davul, işte piyano... Notalara gelince sadece yedi tane... Yani bilinen bir şey... Tıpkı yaşamak gibi; kadınlar, erkekler, çocuklar;

yemek, içmek, sevişmek, gülmek, ağlamak, şaşırarak... Her gün ayrı bir yorum getirmek saza, caza, yaşama... Sıradanlığın içinde, sıradanlığa sığınmadan, ayrıcalık yaratmak...

Bu "hayatım roman"a benzemiyor mu sizce? Git de dinle aynı cazcılar üç gece ve onlar çaldıktan sonra da hayatlarını izle... Her cazcının hayatı bir roman... İnanmadınızsa bir tane de benden...

Adı Vivian'dı, havaalanında uçaktan inen insanların arasında onu hemen tanıdım; kumral, küçümen, koca gitarlı ve ürkek... İki saat sonra sahnede idi, üstünde uyduruk bir elbise, saçları dikkatle taranmış, ucuz parfüm kokuları içinde... Ve caz başladı... Vivian, Vivian, sen neler söylüyorsun? Başladı acıklı Bahia türkülerine, oysa insanlar karnaval müziği bekliyorlar: "Balıkçı gitti ve orada öldü beklerken, kızı evde hıçkırıyordu, balık yorulmuştu..."

Onu odaya bıraktığımda, o da kendisini yatağa bıraktı hıçkırarak... Kapıyı yavaşça çektim.

Vivian hep ağladı İstanbul'da, her gece ve en sonunda beni de ağlattı... Bana oturdu yaşam öyküsünü anlattı. Annesini; babası onları terk ettikten sonra özveriyle onlara bakan, gözünden bir damla yaş dökmeden, ağzından tek bir bıkkınlık sözü çıkmadan, durup dinlenmeden çalışan; geceleri çocuklarını uyuttuktan sonra, odasındaki eski bir pikapta hep aynı şarkıyı içini çeke çeke, sabahlara dek dinleyen annesini...

*"Aşkımızdan ne kaldı geriye,
O güzel günlerden?
Bir fotoğraf,
Gençliğimden..."*

Vivian bana kardeşini de anlattı; kıvr kıvr saçlı sevimli erkek kardeşini, şimdi uzak denizlerde, koca gemilerde çalışan küçük kardeşini... Ve yıllar sonra onları hiç mi hiç arayıp sormamış olan babaları tutup da geri geldiğinde, annelerinin zoruyla onu ziyarete gittikleri günü... Bogota'nın zengin semtlerinden birindeki evin kapısını isteksizce ve gizli bir öfkeyle çaldıklarında duyduğu heyecanı... Kardeşinin her zamanki gibi heyecanlanınca kesik kesik öksürdüğünü ve yüzünü görmedikleri o adamın, babalarının da kapıyı açmaya gelirken tıpkı kardeşi gibi öksürdüğünü... Sonra nasıl elinin ayağının çözüldüğünü, içindeki nefretin bir anda buharlaşıp uçtuğunu ve nasıl hepsinin hıçkırıklara boğularak sarmaş dolaş olduklarını...

Vivian, oğlu gibi heyecanlanınca kesik kesik öksüren babasını da anlattı; yakışıklı, serüvenci, delidolu ve gerçek bir "rate" olan babasını; hep müthiş şeyler yapacakmış gibi ortalarda dolanıp, umut ışıkları saçan ve asla hiç bir şeyi yapmayan, geride hep bir hayal kırıklığı bırakan adamlardan biri olan babasını... Onları terk ettikten gezdiği yerleri; İspanya'yı, İsrail'i, Gana'yı, Singapur'u, Kanada'yı... Montreal'de geçirdiği ve kurtulması bir mucize olan korkunç kazayı... Geri dönüşünü... Ve döndükten üç ay sonra amansız bir beyin tümörü yüzünden ani ölümünü... Vivian bana başka şeyler de anlattı, erkekler, kadınlar, kentler, acılar, ayrılıklar, kavuşmalar... Ama beni hep ağlattı... Bir süre sonra da çekti gitti memleketine... Hep düşünmüşümdür, acaba bunları yaşadı mı, uydurdu mu? Peki, bu sorunun iki cevabının benim açımdan ne farkı var? Ha yaşamış, ha yaratmış... Bu da biraz caz değil mi sizce?

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çanakkale çınladı kafamda...

Solmaz Kamuran 07.11.2012

Pazar günlerini bilirsiniz... Biraz daha geç uyanılır, daha çeşitli tatlarla donanmış bir kahvaltı edilir, gazetelere tembel bir keyfin uyuşukluğuyla bakılır, mevsim kışsa pencere ardından çıplak ağaçlar, sürülerle uçan sığırcıklar, tüten bacalar kayıtsızca seyredilir; yok eğer sıcak günlerse yaşanan, fırlanılır genç rüzgârların estiği sokaklara, kırlara, kumsallara... Yani ortalama bir pazar günü... Yaşamın amortisi gibi sayılan bir gün...

Onu sevmeyerek, ondan sıkılarak ama pazartesi'den de nefret ederek yaşanan bir gün... Malum, ertesi gün okul var, iş var, sıkıntılar var, dertler var... Ödenmesi gereken makbuzlar, senetler, faturalar; atlatılması gereken randevular, verilip de tutulamayacak sözler; girilecek sınavlar, yapılacak görüşmeler...

Velhasıl sıkıntılı bir gündür pazartesi... Ve pazar, getirdiği tembelliğin yanında, bu dertlerin arifesi olmanın vebalini de taşır... Cumartesi ne kadar sevimli ve enerji yüklüyse, pazar da o kadar sevimsiz ve yorgundur. Üstelik uzundur da... Sanki yirmi dört saatten çok daha fazladır, zaman bir türlü geçip gitmez, pazar günleri insana kendisini unutturmaz...

Yine de pazar günlerinin yararlı tarafları da yok değildir. Oturup dolapları düzeltirsiniz karmakarışık duran; toz ve kirden ne marka olduğu belirsizleşmiş arabanızı yıkayabilirsiniz; damlatan musluğunuzu onarıp, çiçeklerin topraklarını değiştirebilirsiniz, ufak tefek tamirat o gün aklınıza gelir. Yani, doğrusu bunların da yapılması gerekir... Pazar en uygun gündür bu ertelenen detaylar için... Bu pazar, ben de oturup kitapları düzenlemeye karar verdim. Üstelik raflara öylesine dizmek yerine, cins cins ayırmayı hedefledim. Romanlar bir tarafa, öyküler onların yanına; tiyatrolar, incelemeler, denemeler, şiirler...

Hepsini üst üste yığdım odanın ortasına... Benim sınıflandırmamın dışında kalan kitaplar da vardı. Burçlar ve gizemli dünyalar, kurgubilimler, atmaya kıyamadığım sergi tanıtım broşürleri, yerel yayınlar... Alıp elime şöyle bir baktım onlara; Trabzon, Tokat, Sivas, İzmir, Gaziantep, Samsun, Amasya, Muğla, Ankara... Bol bol da İstanbul kitabı... Birden kaç ilimiz olduğunu bile tam olarak bilmediğimi fark ettim. Oturup kitap tepeciklerinin arasına, çevirmeye başladım renkli resimlerle bezenmiş sayfaları. İlk kitap Çanakkale ili ile ilgiliydi...

Kapakta o ünlü Troya atının tahta maketinin resmi... Çanakkale'den daldım atın sırtına atıp kendimi, Bodrum'dan çıktım. Yanımda Halikarnas Balıkcısı, Azra Erhat, Sabahattin Eyüboğlu, A. Kadir... Paris, Helena, Aşil, Hektor, Amazonlar, Tanrılar, Yarıtanrılar... Troya'nın hazineleri, Agamemnon'un donanmaları, kat kat katmerlenen bir kent... Hepsini attım atımın terkisine, vurdum kendimi yollara...

Yollar gitti gitti, bir iskelede bitti. Geceyarısını geçkindi saat. Kamyonların bolca olduğu bir kuyrukta bekliyorduk arabalı vapuru. Karanlık bir gökyüzünün altında, uykusuzluktan kızarmış gözlerle. Bir şişe su ve bisküvi almak için gidilen büfeden harika bir jazz kasetiyle döndü içimizdeki gönüllü. Arabalı vapur boğazın sularını fışır fışır yarararak ilerlerken, Ella Fitzgerald "I'm in heaven" diyordu, **"I'm in heaven..."**

Oysa Avustralya'dan gelen Anzac için bir cehennemdi Çanakkale; mühendis mektebini bitirip, yedeksubay üniformasını giymiş Cevdet Bey için de, İçelli Mehmetçik için de... Enver Paşa'nın ölümcül hırsının peşinde, üstelik de bunu bilmeden, 250 günde 250 bini kaybolup gittiler, isimsiz mezarlarda... Onlar için yapılan anıtın gölgesi, en sıcak günde bile ürpertir insanı...

Nusrat'ın ve nice adını bilmediğim başka geminin gövdesine vurmuş o sonsuz ve adsız dalgalar yakamozlar saçarak, Marmara'dan Ege'ye bu ürpertileri titrek kıpırtılarla taşıyordu, balıklar gibi... Balıklar akıyordu iki deniz arasında, sardalyeden yunusa, zıplaya zıplaya...

Bir küçük oğlan çocuk, evlerinin önündeki iskeleden denize atlamıştı, sene galiba 1930'du. Kara gözlü, kara kaşlı, haşarı bir çocuktu, derdi gücü deniz... Mavi derinliklere daldı gözleri kapalı, açtığında çevresinde onlarca yunus, her biri onun on katı... Korkudan ölüyordu az daha, yunuslar ona **"korkma, seni seviyoruz"** dediler. Çocuk büyüdü, büyüdü, büyüdü ve sonunda ihtiyarladı. Ama ne zaman bir sandala binse **"tık tık tık"** vurdu sandalın dibine, yunuslar gelsin, "seni seviyoruz" desinler diye, yine şarkılar söylesinler diye... Torunları el çırpıtlar **"çağır dede, çağır dede"** diye bağırıyorlar. O da **"sışt... gürültü etmeyin, gelecekler ama şimdi dipteler..."** dedi.

Ah, ahhh... Suyun dibine öyle bir daldım ki... Ama dalınca, çıkmak da gerek.

Bir yıldız kaydı hızla, dilek bile tutamadım. Vapur, tahta iskeleye tok bir sesle çarparak yanaştı. Zaten kaset bitmişti.

Sahi, Troya ilk ne zaman yeraltına kaymıştı? Yedeksubay Cevdet Bey'in nişanlısı başkasıyla evlendi mi? Peki, siz hiç bir yunusun şarkısını dinlediniz mi?

Elimdeki kitabı bıraktım tepeliklerden birinin üstüne, diğerleriyle birlikte bir sonraki pazara raflara yerleştirilmek üzere...

Hiç yaşamadığım bir kentin anılarıyla doluydum.

Yaşamak nedir ki, dedim kendi kendime.

Herkes **"acıktık, acıktık"** diyordu.

Çanakkaleli bir dostumun armağanı masa örtüsünü çıkardım çekmecedan, güzel bir sofraya kurdum ve içeri seslendim:

"Haydi gelin, size hoşmerim bile aldım..."

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herkes kendisi kadar sever...

Solmaz Kamuran 14.11.2012

Seni seviyorum...

İnsanın bu kadar çok tekrarlayıp da aşındıramadığı bir başka iki kelime daha var mı?

Üstelik acıktım, susadım, üşüdüm gibi de değil. Aç da olsan, susuzluktan dilin damağın birbirine de yapışsa, soğuktan tir tir titriyorsan da; eğer bekliyorsan bir çift dudağın sana bunu söylemesini gizli ve yakıcı bir arzuyla...

"Seni seviyorum..."

Kim gökler katında bir mutluluğun yaldızlı kanatlarıyla havalanmaz ki bu sihirli iki kelimeyi duyunca?

“Seni seviyorum...”

İnsan kadar çok aşk yaşandı, yaşanacak... Kimi kaybolup gitti bir saman alevi gibi, kimi yürek burkan bir anı oldu yirmi yaşında, otuzunda, altmışında...

Gözümüze yaş doldurdu, yüreğimizi ısıttı, bir küçük gülüş bıraktı ve sonra bir gün kimse hatırlamadı. Olsun...

Aşk hep vardı... Ay gibi, güneş gibi, yıldızlar gibi... Olmuş ve olacak olan gibi...

Toz bile olmuş olsa, aşk daima vardı ve var olacak baş tacımızda, ayakuçlarımızda.

Her şeyi aşan büyülü aşk... Ne yarışabilir onunla?..

Asaletten de, paradan da daha büyük bir şeydir aşkla, aşkın ürünü olmakla övünmek...

“Biliyor musun, bunlar annemle babamın aşk mektupları” diye solmuş bir kurdeleyle bağlanmış bir tomar sararmış kâğıdı uzatan birinin karşısında ne bir zengin servetiyle, ne de bir aristokrat unvanlarıyla şişinebilir, hele bir de bir toplumsal uzlaşmanın çocuğuysa... Yalnızca kalbi burulur... Aşkın olmadığı yerde insan sıradanlaşır, insan küçülür ve insan anlamını kaybedip kaybolur.

İnsan aşka ait olmak ister... Aşktan doğmuş ve aşk için ölmüş olmak...

Aşk da tıpkı ölüm gibi eşitliğin arenası değil mi?..

Boğanın karşısına çıkan matador hep aynı matador gibi görünür, ne giyerse giysin üstüne, ne takarsa taksın başına...

Ama bir de görünmez kanatları olan matadorlar vardır ve bir de o kanatlı aşklar, âşıklar...

Yaratan aşklar, ölümsüzlüğü yakalayan âşıklar...

Doğanın verdiği içgüdüye asla ihanet etmeden, ama onun ateşli nefesini izleyerek, onu aşan aşklar...

Ve aşkla yan yana yazılan adlar...

Hiç **“Amaretto Disaronno”** içtiniz mi?

Eminim pek çoğunuz en azından bir kez tatmıştır bu nefis likörü.

Peki, şişesinin üstündeki etikete hiç takıldı mı gözünüz?

Şöyle yazıyor:

“Bu efsanevi likör 1525 yılında yoksul, güzel ve genç bir dul tarafından, Leonardo da Vinci ekolünden ünlü sanatçı Bernardino Luini’ye bir aşk armağanı olarak yapılmıştır. Luini de onu Saronna Kilisesi’nin fresklerinde ölümsüzlüğe kavuşturdu. Amaretto, İtalya’nın en lezzetli, en romantik likörüdür. Tadı öylesine özeldir ki, tarif edilemez, yaşanır, aşk gibi ...”

Genç bir kadın neredeyse 500 yıl önce, aşkının coşkusu ve heyecanıyla sevdiği erkeğe özel bir içki yapmış ve bizlere kadar gelmiş bu tükenmez, baş döndüren, lezzetli armağan...

Ey kanatlı aşk sen çok yaşa...

Peki, ya satranç?..

Bir Hint efsanesine göre satrancı da aşka borçlu insanlar.

Bir genç Hintli kadın öylesine sever ki erkeğini, hiç istemez ondan ayrılmayı, bir dakikalığına bile olsa... Oysa adam da diğer erkeklerle ava gitmek ister, dolaşmak ister arkadaşlarıyla. Düşünür taşınır kadın ve bir oyun bulur...

“Dört at oyunu”nu...

Ve öğretir âşığına, adam bir daha hiç ayrılmaz yanından kadının...

Kim demiş aşk insanın aklını başından alır diye?

Akl oyunu satranç işte böyle bir aşkın armağanıdır bizlere...

Ey kanatlı aşk sen çok yaşa...

Bugünkü teknolojilerdeki pek çok ileri adımın ilklerinin yaratıcısı **Bell**, sağır karısına o kadar büyük bir aşkla bağlıydı ki, tüm çalışmalarını ona bir ses verebilmek üzerinde yoğunlaştırdı ve onunla birlikte bizlere de büyük armağanını verdi: **telefon...**

Ne diyebiliriz?..

Ey aşk, ey kanatlı aşk sen çok çok yaşa...

Ve ey kanatlı âşık başımızı okşa...

Aşk için yazılmış, çizilmiş; aşk adına yapılmış ne kadar çok büyük eser var... Resimler, kitaplar, müzikler, buluşlar, icatlar...

Hepsini de o güzelim aşka borçluyuz, bir de aşkın büyük harfli kahramanlarına...

Onlar yalnızca sevmедiler, sevdiklerine ve bize sevgilerinin eşsiz armağanlarını da verdiler.

Kıskançlığın kara kısaçlarına düşmeden onları alkışlayalım...

Herkes kendisi kadar sever ne yapalım...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cinsel ahlakı ne belirliyor

Solmaz Kamuran 21.11.2012

Bir evliliği yıkan en önemli unsurun, evde mahkeme kurmak olduğu söylenir. Yani karı kocanın sürekli birbirini suçlayıp, sorgusuz sualsiz yargısız infaz yapmaları... Öyle yapma, böyle yapma'larla başlayıp, ben sana söylemiştim'lerle devam eden, çeneni kapat'larla sonlanan ağız dalaşları ve zaman zaman bunları da aşan kaba kuvvet gösterileri... İçten içe biriken karanlık kin bulutları ve evde esen mutsuzluk rüzgârları, fırtınaları ve hatta her şeyi çatırdatarak yıkan kasırgalar... Hiçbir hukuksal birikimi olmadan savcılığa, hâkimliğe sıvanmanın ve bunu en yakınında uygulamaya kalkmanın bedelleri kuşkusuz sanıldığından ağır oluyor...

Ev içi mahkemeleri duvarların dışına da taşıyor sıklıkla; mahalleden çıkıp, kent ve hatta ülke boyutuna ulaştığı bile oluyor. Pek çok konuda, amatör ve kara cahil hukukçular ki bunların sayısı sanıldığından çok fazla, ardı ardına yargısız infazlar gerçekleştiriyorlar hiç acımadan, utanmadan... Özellikle de cinsel konularda... Her biri, birer gözü kanlı, yüreği kapkara cinsel ahlak bekçisi bunların... Bir bakarsınız birden kocasından ayrılan eli yüzü düzgün bir komşu, mahallede "orospu" ilan edilir; bir bakarsınız devletin verdiği kadın kimliğine sahip bir transseksüelin evliliği "rezalet" diye manşetleşir; bir bakarsınız tecavüze uğramış kadınların kafası kaşınmışlardı zaten... denip, acımasızca kopartılır. Ve tüm bunlar da toplumun iyiliği için yapılır... Cinsel ahlakımızın korunması adına...

Peki, nedir bu cinsel ahlak? Yani cinsel ahlak kurallarını ne belirliyor, kim belirliyor?

Tarihe şöyle bir göz atılınca görülüyor ki oldukça değişken verilerle dolu bu konu... Eski Yunan'da, Mezopotamya'da başka, Ortaçağ Avrupasında başka, geçen yüzyılda başka, köylü toplumlarında başka, sanayileşmiş toplumlarda başka... Yoksulda başka, zenginde başka, çok zenginde bambaşka... Velhasıl bu değişkenliklerle dolu denizin derinine bakılınca görülen, pek çok konuda olduğu gibi ekonominin cinsel ahlakı da belirlediği...

Antik çağların bugüne göre nüfusu oldukça az olan kentlerinde, her şeyin herkese yettiği dönemlerde, ahlak kuralları günümüze göre çok daha esnek, aynı cinsten olanların arasındaki aşk eleştirilmiyor bile. Eski Asur yerleşimlerindeyse kadınların senede bir gün tapınaklarda tanımadıkları erkeklerle gönüllü olarak aşk yapmaları kutsal bir görev kabul ediliyor. Savaş yıllarında başka, barış yıllarında başka türlü davranıyor insanlar bu konularda, farklı farklı uygulamalar getiriyorlar. Yönetici sınıfın bireyleri için mubah olanlar yönetilenler için yasak oluyor bir anda...

Üretim aracı olarak kol gücünün kullanıldığı dönemlerde bol çocuklu aileye büyük önem veriliyor, kürtaj kesinlikle yasak ve günah. Kilise tüm desteğini veriyor bu katı kurallara. Otomasyon toplumunda bireye gereksinim azalıyor, birden ortaya nüfus kontrolü ve çekirdek aile çıkıyor, teknolojinin önlenemeyen baş döndürücü tırmanışıyla birlikte bu da tarihe karışmaya başlıyor. Pek çok Batı toplumunda "sevişmenin amacı üremek değilse..." deyişi ile başlayan bir yumuşama görülüyor son yıllarda... Cinsel özgürlük diğer insani hakların yanında yer alıyor ve bu konuda yasalarda yeni düzenlemelere gidiliyor.

Kimbilir, belki daha da ileri bir gelecekte insanın kadın ve erkek diye ayrılmadığı toplumlar oluşacak, annelik ve babalık geçmişin içinde eriyip gidecek. Biliyorum, böylesi bir durumun dile getirilmesi bile günümüz insanının tüylerini diken diken ediyor ama şunu unutmamalıyız, Ortaçağ'ın yaşam biçimi de bugüne göre değerlendirilince tüyler ürpertici olabilir.

Üretim biçimleri değiştikçe sosyal yaşam ve onu belirleyen kurallar da bir bir değişiyor, yenileniyor. Zaman zaman ani kasırgalar gibi toplumu sarsarak, zaman zaman da neredeyse bir yumuşak meltem gibi, hiç acıtmadan...

Neresinden bakarsak bakalım insanlık iyiye doğru gidiyor; hakça düzenlere, adalete ve gerçek eşitliğe doğru. Bilgi toplumu, bireylerini açıklık ve dürüstlük konusunda zorluyor. İnsanın kısacık yaşamına sığmasa da, insanlık

doğruya doğru ilerliyor adım adım, evrenle uyumlu yeni kurallarıyla...

Bizim gibi "hızla gelişip serpilen" toplumlarda ise, kurallar hâlâ aynı saçmalık içinde sürüp gidiyor. Yargısız infazlar da... Siyasetten cinselliğe kadar her konuda... Ama bu hiç değişmeyecek anlamına değil tabii ki... Değil mi ki biz de o büyük harfli insanlığın bir parçasıyız...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Köhne bir yakamoz gibi...

Solmaz Kamuran 28.11.2012

Gece. Karanlık. Ay arada bir çıkıp yüzünü gösterse de olur, olmasa da... Ben korkmam nasılsa. Yağmur yağsın, ısrarla... Kimseleri tanımadığım bir kentin sokaklarında dolaşayım. Özenmeden sarı ışıklı odalara, günahkâr kahkahalara... Bir köprü olmalı, kenarına gidip çamurlu sulara bakılacak, ille de olmalı bir köprü... Taştan ya da çelikten... Kuzeye bakan yüzü yeşillenmiş. İpek halı gibi yosun, ördekbaşı... Dokunsan için gıcıklanır, sanki kadifeden bir gelin eteği... Siyah duvaklı, yeşil kadife gelinlikli bir kızdır gece. Henüz masum ama günaha hemen teşne... Günahlar karanlık, derin, ölümcül bir kuyunun elmasları.

Ben kocaman bir dünyada yapayalnız, küçücük bir kızım... Silkerim omzumu, çekerim burnumu. Hava soğuk, yakalarımı kaldıramam, yakam yok. Ben de sarılırım kendime, sıkırım kollarımı, yumruk yaparım ellerimi, yürürüm, yürürüm, yürürüm... Kimseleri tanımadığım, bilmediğim bir kentte yürürüm.

İnsanın köküne kıran girmiş bu sokaklarda. Neredesiniz, neredesiniz, neredesiniz? Çıkın dışarı, yok mu bana cevap veren? Bütün tezgâhlar kapanmış, yerlerde çöpler, rüzgâr bir kesekâğıdını sürüklüyor. Beni de... Gecenin yakamozu muyum neyim? Sahi benden bir ışık çıkıyor mu acaba? Yeşil bir kızım ben, meçhul bir kentin karanlık sokaklarında dolaşan, fosforlu yeşil saçlı bir kız. Bir deniz kabuğu, ıssız kumsallara fırtınayla atılmış, ucu sedefli azıcık.

Tak tak tak... Adımlarımla omuz omuza, adımlarımın yalnızlığında yürüyorum. Tahtası süngerleşmiş bir kıyı bankında oturup bakıyorum karanlığa yorulduğumda. Yoruldum. Nefes nefese kaldım. Saçlarım ıslanmış, kirpiklerimden su damlıyor, gözyaşı değil, yağmur... Ben ağlamam, niye ağlayayım? Kalk şimdi yürü kızım, yürü... Beklendiğin yere yürü. Beklendiğin yer var mı? Bilmem. Ben beklediğimi umduğum yere yürürüm.

Bilmediğim kentin sokaklarında yürüyorum. Öfkeli bir avarelikle yürüyorum, kime kızdığımı bilemeden, çiğneye çiğneye asfaltı; tekmelediğim taşlar hep aynı yere gidip çarpıyor, yalnızlığın duvarına. Yere düşerken sesleri bile çıkmıyor. Kayboluyorum hiçlik havuzunda kimsenin umurunda değil. Simdi bağıracağım, hepinize iyi geceler...

Sesim çıktı mı, çıkmadı mı? Gecenin benim iyi dileklerime ihtiyacı yok. Gece karanlık bir ana. Kollarını açmış bekliyor. "Gel kızım, gel koynuma, gel de uyu artık..."

Hayır, uykum yok benim, uyumayacağım...

Yağmur artıyor, artıyor, artıyor. Ben yürüyorum, yürüyorum, yürüyorum. Yürüyorum bilmediğim kentlerin sokaklarında yalnızlığımla kol kola, kendimi kendime anlata anlata. Yağmur yağsa da...

Uzaklarda biri var görmek istediğim, eskiden tanıdığım; gidip ona merhaba diyeceğim geçerken, nasılsın, ne yapıyorsun diyeceğim, elini sıkacağım yan yana otururken; birlikte o çamurlu ırmağın sularına bakarken, yaptıklarımı anlatacağım, onun yaptıklarını dinleyeceğim, özlediğim sesini içime çeke çeke. Yapmadıklarım için özür dileyip, yapamadıklarım için bahaneler uyduracağım, ama hep tadını çıkaracağım yaşadığımız ânın, kaçırdığımız anların anısına nispet. Yağmurda oturup birer sigara tüttüreceğiz, dumanlarımız savrulup gidecek kimsesiz sokaklarında kentin, pencerelerden içeri sızacak, sıcak yataklarında gizemli rüyalarla sarmaş dolaş olmuşların genzini yakacak. Sigaralarımızın dumanı sis olacak yaklaşan sabaha. Sonra damla damla ağlayarak inecek damlara, bacalara, köprünün yeşil kadife kaplı ayaklarına. Yeşil bana yansıyacak, bende yaşayacak,

Ve sabah olacak, o gidecek, ben yine yürüyeceğim, bilmediğim kentin sokaklarında geceden kalma köhne bir yakamoz gibi...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalnız ve uzak gezegenler misali...

Solmaz Kamuran 05.12.2012

Kış başı Fenerbahçe... Saat henüz dört buçuk ama neredeyse ortalık karardı kararacak. Gri bir deniz, gri bulutlar, gri ufuklar... Sanki martılar bile grileşmiş... Çınarlarda son yapraklar, marinada yalnız tekneler, parkın girişinde bir kestaneci... Geçen yazın bir küçük izi bile kalmamış göze görünen... Hani nerde o şen gelinler, öpüşen sevgililer, kızına yaslanıp yürüyen bastonlu ihtiyarlar, koşuşturan çocuklar...

Hiç biri yoktu meydanda ama o vardı, elinde otuz yıldır taşıdığı çiklet tezgâhıyla dolanıyordu ortalarda.

“Bir sakız alır mısın abla?”

Ufak tefek, kara kuru; başında beresi, ayağında partial ayakkabıları... Saçları ağarmış, dişleri dökülmüştü. Uzattı naneli sakızı ve parayı alır almaz da yüzünde zekâ geriliği olanlara mahsus o saf gülümsemeyle uzaklaştı.

Beni tanımamıştı, tanımazdı da zaten, ama ben onu biliyordum. O benim çocukluğumun, gençliğimin tuhaf, farklı insanlarından biriydi. Gelen kışın habercisi bu gri akşamüstü, sıkılmış bir yarım limondan fırlayan çekirdekler gibi önüme atıverdi onları...

“Bak yaramazlık etme, yoksa karışmam Dilber’e veririm seni.”

Dilber ne kadar uzun bir süre kâbusum olmuştu benim. Kırmızılı giysileri, seyrek saçları, geniş yüzündeki küçük gözleri ve garip gülüşüyle... Hele de bizim kapıya geldiğinde nasıl da ödüm patlardı. Bir türlü anlayamazdım, annemin bu korkunç kadına niye yemek verdiğini. Dilber hep beni yanına çağırırdı anlaşılmasız sözlerle, başka çocukları da... Biz de arkamıza bakmadan kaçardık, uygun ve güvenli bir mesafeye ulaşıncı da avazımız çıktığı kadar bağıırdık aklımıza gelen saçma sapan sözleri. Ama sonunda bir gün yakalandım ona, üstelik sokakta değil evde. Öğretildiği gibi “kim o” demeden kapıyı açmanın cezasıydı bu. Elim ayağım çözüldü, titremeye başladım, sesim kesildi, kucağımda bebeğim kalakaldım karşısında Dilber’in. Elimden bebeğimi çekip aldı, yere

oturup dizlerinde sallamaya başladı onu. Oyun oynamak istiyordu Dilber... Bebeğim onda kaldı...

“Şekerim, bir yirmi beş kuruşun var mı?”

Adalet, Bahariye’nin başındaki kuaförün armağanı sarı naylon peruğunu söyle bir savurarak, gözüne kestirdiğine yanaşır, işveli işveli iste böyle derdi, “Şekerim, bir yirmi beş kuruşun var mı?” Ne bir kuruş eksik ne bir kuruş fazla, yalnızca yirmi beş kuruş isterdi o.

Herhalde en fazla elli yaşlarındaydı ama bize çok yaşlı görünürdü; en fazla on dört, on beşlik, yirmi beşin üstündekilere “ihtiyar” diye baktığımız çağlar...

Altıyol’dan başlardı salınarak yürümeye, ayakkabıcı vitrinlerinin önünde kendini seyrede seyrede ta Moda İlkokulu’nun olduğu küçük meydancığa kadar giderdi. Sonra haydi oradan geriye... Gün boyunca herhalde bunu en az yirmi otuz kez yapardı. Dudakları ve tırnakları hayatımda gördüğüm en çılgın kırmızıya boyalıydı, elbiseleri eski püsküydü ama kol ağzlarında, eteklerinde dantelleri, kurdeleleri eksik değildi. İlle de bir şapka olurdu başında, kimi zaman çiçeklerle bezenmiş bir geniş kenarlı hasır, kimi zaman gözlerinin üzerine düşen puanlı tülülle bir kadife bere...

Giyislerinin yıpranmışlığının da, kendi acıklılığının da farkında değildi. Eski saraylarda eteğini sürüyerek salınan bir kontes gibi, kendi dünyasının masallarında dolanırdı Adalet... Oysa Kuşdili Çayırında bir yıkıntıda kalırdı, üç beş iyi yürekli insanın verdikleriyle giyinir, yer içerdi.

Neler uydurulurdu hakkında... Kocası pilotmuş, ilk uçuşunda ölmüş ve o da böyle yitirmiş aklını acıdan; aslında çok zengin bir ailenin kızıymış, her şeyini bir yangınla kaybetmiş, beş parasız ve kimsesiz kalakalmış; Atatürk’e âşıkmiş ve karasevdadan bu hâllere düşmüş... Çayır Güzeli Adalet’in hikâyesi neydi hiç öğrenemedik ve belki aslında hiç merak da etmedik tıpkı diğerlerinininki gibi...

Çocukluğumun pırıltılı gökyüzünde yalnız ve uzak gezegenler misali kendi kendilerine dolanıp, geçip giden farklı insanlar... Bugün birden onların nerede ve hangi gün doğduklarını, annelerinin babalarının kim olduğunu öylesine çok merak ettim ki... Onlar da birer bebektir...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hoca Ali Rıza’nın çamları...

Solmaz Kamuran 12.12.2012

Üsküdarlı Hoca Ali Rıza’nın resimlerini kim sevmez? O güzelim **İstanbul** resimlerini... Dar, gölgeli sokaklar, cumbalı ahşap evler, çeşmeler, ağaçlıklı **Boğaz** sırtları ve ille de çamlar...

Bir zamanlar bende de böyle bir resmi vardı Hoca’nın. **Adalardan** birine aitti galiba manzara. Bir **eyyam-i bahur resmi**, denizin üzeri buharlanmış, pusun arasında ancak dikkatle bakılınca görünen bir sandal, kıyıda üç çam... Birbirine doğru yaslanmış üç zarif çam... Ne çok severdim o mini minnacık oval resmi...

Sonra bir gün satmak zorunda kalmıştım onu ve ayrılırken de gözyaşlarımı zor tutmuştum.

Tek avuntum, İstanbul'da o resimdeki çamların gerçeklerinin olduğunu düşünmekti. Ve Hoca'nın çamlarına daha bir bağlanıp tutkulanmıştım. Vapurda, dolmuşta, otobüste, trende gidip gelirken gözlerim hep onları arar olmuştum. Bir bakıyordum **Suadiye**'de, eski bir apartmanın arka bahçesindeler, gölgelerinde oyun oynayan cıvıltılı çocuklar; bir bakıyordum **Küçükkyalı**'da sahil yolundalar, sarmaş dolaş sevgililer yaslanmış gövdelerine; bir bakıyordum **Çamlıca tepesinin** hemen dibindeler, mangalları, çaydanlıkları, salıncaklarıyla neşeli piknikçilere mekân olmuşlar; bir bakıyordum **Vaniköy**'de, cami duvarının kenarında, akşamüstü rüzgârlarında çıtırtılı seslerle kımıldanıyorlar...

İkinci köprü yapılıp da o yolu kullanmaya başladığımda en güzellerini keşfettim. Biraz daha uzaktaydılar ama yüzde yüz Hoca Ali Rıza'nın çamlarıydı bunlar... **Elmalı Barajı**'na doğru, yalnız tepelerde gruplar hâlinde onlarca çam... Ne zarif, ne asil bir duruş içindeydiler, arkalarında uzayıp giden yeşillikler... Her sabah onları seyredebilmek için en sağ şeride geçip yavaşlıyordum.

Sonra giderek yolun çevresi kalabalıklaşmaya başladı, önce derme çatma evler kuruldu, ardından derhal bir minare belirdi aralarında. Ve inanılmaz kısalıkta bir süreçte evler yerlerini dört beş katlı apartmanlara bıraktı; camiler kubbeleri, minareleriyle büyüdüler, renkli panolarıyla işyerleri belirdi. İnsanlar aç çekirge sürüleri misali doğayı işgal etmeye giriştiler, yol kenarından içerilere, yeşilliklere doğru sinsi ve yok etmeye kararlı bir dalga yayılmaya başladı. Sonra da bugüne geldik, her yer sevimsiz, ruhsuz devasa gökdelenlerle doluverdi.

Bu arada çamlar yavaş yavaş ortadan kaybolup gitti... Yerlerine halı misali çim yayıldı, bu halıların ortasına mevsim çiçekleri ekildi. "Şehrimiz güzelleştirildi!" Arada birkaç çam görüyorum nasılsa kurtulabilmiş, merak ediyorum benden başka kaç kişinin içi burkuluyor onlara baktıkça...

İstanbul'da bir köşeye sıkışıp kalmış ne cânım doğa ve sanat güzellikleri var, tevazu içinde duran, "ben de buradayım" diye bağırmayan, fark edenlere mahsus, neredeyse unutulmuş...

Karaköy'de, geçidin yan tarafındaki binayı bir gelin kuşağı gibi saran **Bedri Rahmi Eyüboğlu** imzalı, ince uzun dar pano yağmurla ıslanınca her yanını saran utanılası tabelalara inat nasıl da daha bir güzelleşir, ışıldar ama kimin umurunda... Yine Eyüboğlu'nun Anadolu motiflerini uygulayarak yaptığı mozaik panolar vardı **Levent** girişindeki üç katlı apartmanların caddeye bakan cephelerinde, üzerleri çok zaman önce boyandı, reklam panosu koymuşlar o cânım desenlerin üstüne. Oysa acaba dünyada kaç evin duvarını imzalamıştır bir sanatçı?

Yine en üzüldüğüm eserlerden biri **Tophane**'deki işçi heykeli, resmen bir cüzamlıya dönüştürüldü arsız ve utanmaz ellerce vurula kırıla. Yaratıcısı başka bir ülkeye iltica etse yeridir.

Arnavutköy'deki heykel ne oldu, **Galatasaray**'daki **Çalık** imzalı anıtı kaldırıverse birileri, kaç kişi fark edecek? Tıpkı yitip giden ağaçlar misali... Biliyor musunuz kaç ıhlamur, kaç sakız, kaç manolya kaldı bu şehirde ve umurunuzda mı?

Bedri Rahmi, Hoca Ali Rıza, Çallı, Koman ve diğerleri bizleri affetse, doğa etmeyecektir, ağaçlar etmeyecektir. İnsan atalarına yağ çekerek değil onlardan kalan yurduna özen göstererek layık olur...

solmaz@turkiye.net

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)